

DÁTUM

»S MOST A DOLOGRA«

8,10 Ft

SZABADELVŰ
POLITIKAI
NAPILAP

Az MSZMP programnyilatkozata

Régi és új célok

Az MSZMP programnyilatkozatában elhatárolja magát a sztálinizmus és a neosztálinizmus valamennyi változatától. Következésképpen megőrzi azonban a szocialista és a kommunista mozgalom azon eszméit és értékeit, mint az emberi szabadság kiteljesedését, az alulról szerveződő társadalmi közakarát érvényesítését és az önkormányzatot, az igazi kollektivitást, a társadalmi szolidaritást és az igazságosságot, az esélyegyenlőséget és a szociális biztonságot. A párt célja a demokratikus szocializmus, amelyet békés, népi demokratikus úton a társadalom és a gazdaság működőképességét fenntartva kívánja elérni.

A program célul tűzi ki a demokratikus szocializmus politikai intézményrendszerének megteremtését. Ennek jellemzői: a demokratikus jogállam, a közvetlen demokrácia intézményei, a kiegyensúlyozott hatalomelosztás a különféle szervezetek és a hatalmi központok között, a szabadon választott, a főhatalmat gyakorló és a népszuverenitást képviselő felelős parlament, a hatalmi ágak egyensúlyát megtartó köztársasági elnök és a parlamentnek felelős kormány, önálló hatalmi ágként megjelenő igazságszolgáltatás, az állampolgári szabadság, a politikai szándékok kifejeződését szolgáló többpártrendszer, a különféle politikai szervezetek és irányzatok szabad versengése, önálló szociális érdekképviseletek és szakmai érdekszervezetek, alkotmányos biztosítékok az ország valamennyi kisebbsége védelmére.

Az MSZMP gazdaságpolitikai céljaként a piacgazdaság kiépítését tűzi ki. Ennek egyik feltétele, hogy az alkotmány is garantálja a különböző tulajdonformák (köztük a külföldi tulajdon) gazdasági jogegyenlőségét és a tulajdonlás biztonságát. A program leszögezi, hogy a törvény adta lehetőségek közti vagyongyarapodás nem sérti mások állampolgári jogait, s nem jelent visszatérést a kapitalizmushoz. A piacgazdaság kiépítésének feltétele a tulajdonreform. Ennek keretében sor kerül az állami tulajdon társadalmisítására. Az állam kezében összpontosuló vállalkozói vagyon törvényekkel szabályozott és társadalmilag ellenőrzött módon kerüljön új tulajdonosaihoz. Meg kell akadályozni a nemzeti vagyon elherdálását, a vágyon rövid távú, munkavállalói érdekek alapján történő felélését és a menedzseri hatalommal való visszaélést.

A párt célja olyan jövedelemelosztás kialakítása, amely hatékonyan ösztönzi a teljesítményeket, ugyanakkor biztonságosabbá válik a

megélhetés. A jövedelemformák között a munkabér mellett megjelenik a tőke haszna, a vállalkozói nyereség, az innováció jutalma, az ügynöki és a közvetítői díj is. E jövedelmek jogosságát is elismeri az MSZMP.

A szociálpolitika alapvető feladata a szélsőséges életszínvonal-különbségek mérséklése. Hatékony szociálpolitikával is el kell kerülni a tömeges munkanélküliséget. Munkahelyteremtő gazdasági stratégiával oktatási, átképzési programokkal, vállalkozás-létképzéssel, a külföldi munkavállalási lehetőségek kitérítésével a lehető legkisebbre kell szorítani a munkanélküliek számát. A párt eltökélte, hogy aktívan fellép a szegénységet újratermelő gazdasági és társadalmi feltételek megváltoztatásáért.

A program a párt jellegéről a következőket állapítja meg: az MSZMP a többi párttal alkotmányosan versengő, platformok szövetségként működő, modern szocialista politikai mozgalomként kíván tevékenykedni. Baloldali szocialista párt, amely a szocialista és kommunista alapértékek szintézisére törekszik. A nép pártja, mivel a társadalom túlnyomó többsége — mindenekelőtt a munkájukból élő fizikai és szellemi dolgozók érdekeit képviseli. A reformok pártja is, mivel a strukturális reformokra és a demokráciára való békés átmenetre összpontosítja erőfeszítéseit. Az MSZMP a nemzet pártjának és demokratikus pártjának — a tagság pártjának — deklarálja magát.

A programnyilatkozat végül leszögezi: az MSZMP független Magyarországot akar. Támogatni kívánja azokat a külpolitikai törekvéseket, amelyek már eddig is növelték Magyarország nemzetközi tekintélyét. Magyarország nemzeti érdeke volt és marad a Szovjetunióhoz fűződő zavartalan és kiegyensúlyozott viszony. A programnyilatkozat megfogalmazza: „Törekvéseink hasonlósága táplálja azt a reményt, hogy kapcsolataink a társadalmi berendezkedésüket szabadon megválasztó országok önkéntes és egyenjogú együttműködésévé fejlődnek.”

Az MSZMP arra törekszik, hogy a ma még létező szövetségi rendszerek viszonyát a szembenállás helyett a közlekedés jellemezze. Magyarország a Varsói Szerződés tagjaként is önállóan, kezdeményezően kívánja előmozdítani a tömbök megegyezéseit, a bizalom elmélyítését. A párt támogatja azt a gondolatot, hogy minden külföldi haderő távozzék az európai államok területéről, s a leszerelési folyamat részeként vonják ki a Ma-

folytatás a 3. oldalon

Vénusz donnai

(A szépségkirálynő-választásról az 5. oldalon)

A várlejtő eladó — és a vár?

(Írásunk a 6. oldalon)

Vita a reformszövetségen belül

fotó: Kapfinger

Walesa bocsánatkérése után

A Szolidaritás és a bizottságok

Hónapok óta tartó vita után sem tudott végleges döntést hozni a lengyel Szolidaritás vezetése az úgynevezett állampolgári bizottságok jövőjéről. A jelenleg mintegy 160 ezer aktivistát tömörítő mozgalom eredetileg a Szolidaritás választási kampányának támogatására jött létre tavaly decemberben és a Szolidaritás országos végrehajtó bizottsága a választások után kimondta feloszlását.

Most úgy döntöttek — Lech Walesa önkritikus bocsánatkérése után —,

hogy mégsem szüntetik meg a Szolidaritás politikai szárnyának, egy majdani párt csírájának tekinthető mozgalmat, de nem is kaphatja meg azt az önállóságot, amit tagsága követel. Így az állampolgári bizottságok újból Lech Walesa mellett, tanácsadó testületként fognak működni. A szigorúan Walesa alá rendelt szervezet ezentúl „hivatalosan” nem használhatja a Szolidaritás nevet, amit Walesa a vezetése alatt álló szakszervezeti szárnyának kíván kisajátítani.

Az új elnök a régi: Nyers Rezső

Nyers Rezsőt választották a Magyar Szocialista Párt elnökévé a pártkongresszuson résztvevő küldöttek 86 százalékanak szavazatával, tehát túlnyomó többséggel — vált ismeretű röviddel este 7 óra után a tanácskozás helyszínén, hivatalosan még meg nem erősített forrásokból.

Ugyanezen értesülések szerint a kongresszuson 25 tagú elnökséget választottak; ehhez módosítani kellett az alapszabályt, mert hétfőn reggel még arról döntöttek, hogy az MSZMP vezető testülete 21 tagból áll.

(MTI)

Tüntetések Berlinben

Istentisztelet után vízágyú

Vasárnap este Berlinben ismét összecsapásra került sor a demokráciát és reformokat követelő tüntetők és a nagy számban kivevényelt rendőri s állambiztonsági alakulatok között. A Getszeman templomban mintegy kétezer ember gyűlt össze az esti istentisztelet alkalmából, és azért, hogy jelenlétével és pénzdományokkal fejezze ki együttérzését a politikai okból letartóztatott és börtönbe zárt személyekkel. A rendőrség hét óra tájban teljesen lezárta a környéket, a gépjárműforgalmat nagy ívben elterelte.

Az istentisztelet után előbb senkit nem engedett távozni a rendőrség, majd egyenként, igazoltatás után hagyhatták el a résztvevők a templomot. A környező utcák lakói, a tömeg-

gél érzett szolidaritásuk jeleként, égő gyertyákat állítottak lakásuk ablakai-
ba.

Közben a Schönhauser Allee-n több száz fiatal verődött össze, hogy a főútvonalon át a belváros felé vonuljon. A rendőrség vízágyúval és gumibottal oszlatta szét a tömeget, szemtanúk állítása szerint „rendkívül brutális módon”. Számos fiatalot őrizetbe vettek. Nyugat-berlini rádiók szerint vasárnap demokráciát és reformokat követelő tüntetések voltak Drezdában, Karl-Marx-Stadtban és Plauenban is. A szombati berlini tüntetés során letartóztatott személyek közül a hatóságok — gyorsított eljárással — több résztvevőt 4–6 hónapi szabadságvesztéssel sújtottak.

Magyar felszólalás

Mit várunk a NATO-tól?

Az Észak-atlanti Közgyűlésen, az olasz fővárosban a kormánytisztviselők kifejezhették véleményüket. A gazdasági bizottságban Szabó Sándor tájékoztatójában hangzott: Magyarország számára van a 24 nyugati fejlett tőkés ország és ezen belül a 16 NATO-ország támogatására ahhoz, hogy vegyestulajdonú piacgazdaságot alakítson ki. „Konkrétan — fejtette ki

— igényeljük a magyar export piacra jutási feltételeinek javítását a mennyiségi és egyéb korlátozások feloldásával. Szeretnénk átmeneti szabadkereskedelmi megállapodást kötni az EGK-val és az EFTA-országokkal külön-külön, és azt is, hogy szüntessék meg az állami kereskedelmi ország minősítést velünk szemben ott, ahol ez megkülönböztetésként érvényben van.”

Izrael ünnepe

Az engesztelés és vezeklés napja

Izraelben vasárnap délután megkezdődött a legnagyobb vallási ünnep, Jom Kippur, az engesztelés és vezeklés napja. Övintédként a kialakult szokások szerint a hadsereg idén is lezárta a megszállt területeket, s készülségben van. (Az egyiptomi és szíriai haderők 1973-ban Jom Kippur napján intéztek meglepetésszerű támadást az ország ellen.)

Jom Kippur napján Izraelben leáll a közlekedés, kiürülnek az utcák, bezár-

nak a boltok, étermek, szórakozóhelyek. Megszűnt a forgalom a Ben Gurion repülőtéren is. Jeruzsálemben szíriai hangja jelezte az ünnep kezdetét, s röviddel ezután a zsinagógákban megkezdődtek az istentiszteletek. A rádió és televízió is megszünteti adását. Jom Kippur tíznapos engesztelési időszakot zár le: a vallásosok ez idő alatt böjttel, imával és jótékonyssággal igyekeznek kiérdemelni a bűnbocsánatot. Jom Kippur természetesen ünnep a nem vallásosok számára is.

A VILÁG HÍREI

— Mozambiki Nemzeti Ellenállás (RENAMO) nevű gerillaszervezet „általános offenzívát” indított az ország valamennyi tartományában. Közleménye szerint „mindaddig folytatják a támadó hadműveletet, amíg a FRELIMO párt marxista-leninista rezsimje nem hajlandó elfogadni a RENAMO-t egyenjogú tárgyalópartnerként”.
— Huszejn jordániai király hét-hét megbeszélést folytatott a közkeleti helyzetről Rómában Cossiga köztársasági elnökkel és Andreotti miniszterelnökkel.

— Ante Markovics, a jugoszláv kormány elnöke hétfőn délután Washingtonba utazott hatnapos hivatalos látogatásra.

— A kelet-kanadai Cap-Pelében egy farönköket szállító teherautó elsodorta egy családi ünnepség résztvevőit szállító traktor pótkocsiját. A szerencsétlenségnek tízenegyházalás áldozata és legalább harminc sebesültje van, köztük sok a gyerek.

— Jasszer Arafat, a PFSZ VB elnöke vasárnap Bukarestben tett egynapos munkalátogatásán megbeszélést

Gaztett és gyalázat

Nyílt levél Nicolae Ceausescunak

Bányászt és kormányhivatalnokot, nyugdíjast és általános iskolást, ellenzékit és kommunistát, Magyarországon élő magyart, németet, horvátot, román, innen elszármazott magyarokat; Európa népeit felháborítja a mai romániai vezetés politikának csúfolt törekvése, hogy országát Munténiától Partiumig koncentrációs táborra nyomorítja! Még felháborítóbb, hogy ezt a gaztettet a forradalmi internacionalizmus álarcá mögé rejtőzve igyekszik végrehajtani.

Tiltakozunk a Román Szocialista Köztársaság minden állampolgáránál és legmagasabb szintű politikai vezetésénél az október 6-i történelmi magyar ünnep közvetett és közvetlen formában megnyilvánult betiltása ellen!

Tiltakozunk, mert magunk a népeink közötti megbékélést sürgetjük. Közép-Kelet-Európában nincs más útja a történelemnek: ezer szállal köt a megbékéléshez népeink múltja, akik évszázadokon át tudtak bajban-békében együtt élni, az egymásra utaltság tudatában. A magyar királyság és a török által korlátozott magyar állam részei, így az Erdélyi Fejedelemség is sokféle lehetőséget teremtett a román nép küzdelmeihez, öntudatosodásához, nemzeti fölemelkedéséhez.

Tiltakozunk, mert a vallás és a szabadság szent helyeit Európában, s mindenütt a világon tiszteletben tart-

ják! Földünk népei igényt tartanak a másság kifejeződésére, fennmaradására, megújulására, mert tudják: a nemzeti fölemelkedés nem a homogenitás-ban, hanem a sokszínűségben rejlik.

A szabadság és függetlenség minden nép legnemesebb érzése, öntudatának alapja. Az 1848-49-es magyar forradalom és szabadságharc ennek legszebb példái közé tartozik. Hősisége előtt Európa minden haladó ereje fejet hajt.

Tiltakozunk, mert Önök meggyalázták Európát, a román és a magyar nép szabadságtiszteletét, szabadságszeretét!

Földrajzilag Arad ma Romániában fekszik, de minden magyar lelkében él, így nemzeti — nemzetközi érték — köztulajdon. A dolog természete szerint ezért kiirihathatlan, elpusztíthatatlan! Október 6-án különben sem a kivégzést elrendelő Haynaura, hanem 13 magyar és nem magyar tábornok-vertanúra emlékezik Európa...

Tiltakozunk október 6-a romániai kicsúfolatása miatt! Velünk a történelem, egy nemzet és az emberiség legsérthetlenebb, legszentebb génusza, a szabadság tiltakozik e napon mindenféle szellemi, politikai és működőzarnokság, az ünneplés szabadságának elnyomórítása ellen.

Erdélyi Baráti Kör,
Kaposvár

Szlovén alkotmánymódosítás

Kiváló, ha kiválhat?

A szlovén képviselőház két héttel ezelőtt módosította a legnyugatibb jugoszláv tagköztársaság alkotmányát, de a kedélyek azóta sem nyugodtak meg, folytatódik a vita és a szópárbaj, főként a szlovén és a szerb politikusok között.

Szlovénia olyan új szakaszt iktatott be alkotmányába, amely elvben lehetővé teszi, hogy kiváljon a jugoszláv föderációból, továbbá a rendkívüli állapot kihirdetésére és a hadsereg békeidőben történő bevetésére vonatkozó

döntés jogát a föderáció hatásköréből a sajátjába vonta. Igen „érzékeny” az a cikkely is, amely szerint Ljubljana a jövőben „erejéhez mérten” járul hozzá a föderáció költségvetéséhez és gazdaságilag fejlettebb vidékek megsegítéséhez. (Ezt eddig „központi kulcs” szerint határozták meg).

— Ez a döntés — írta a ljubljana Delo — még mindig haragos reagálásokot vált ki az ország egyes részeiben, de csak a következőket mondhatjuk: jugoszlávok vagyunk, de elsősorban szlovének, mert ez a történelmi sorsunk, s az alkotmánymódosítás történelmi érdekeinket tükrözi. Ki fogunk tartani mellette, minden nyomás ellenére.

„A szlovének az alkotmány módosításával nem nacionalizmusukat és elszakadási vágyukat demonstrálták — mutatott rá a Vjesnik című tekintélyes zágrábi napilap —, hanem azt, hogy ellenzik a nem európai, nem demokratikus és nem piacgazdaságú Jugoszláviát. Azt üzenték vele, hogy föderatív Jugoszláviát akarnak, de nem olyat, amelyet a „jugoszláv hazavias mitegének” hirdetnek. Jugoszlávia történelmi érték számukra, de a demokratikus fejlődés joga legalább ilyen fontos, ezért nem kívánják nemzeti érdekeiket feláldozni az unitarista és nacionalista állam integritásáért”.

folytatott Nicolae Ceausescu román vezetővel a közkeleti rendezés kérdéseiről.

— Larco Cox perui miniszterelnök vasárnap azt javasolta a nyolc latin-amerikai országot tömörítő riói csoportnak, hogy a perui államfői értekezleten zárja ki Panamát a csoportból.

— Nadzsibullah afganisztáni elnök azzal vádolta a pakisztáni kormányt, hogy „nyílt agressziót” folytat országa ellen és továbbra is beavatkozik annak belügyeibe.

Lesz-e elégtétel Kárpátalján?

A történelem egyik nagy tanulsága, hogy eseményeket, folyamatokat nem lehet végérvényesen és örökérvényűen elleplezni. Folynak ilyen ügyekben ugyan állandó szívós és alapos munkálatok, de hiába: elveszettek hitt, hazudott titkos záradékok kerülnek elő, szörnyű tömegsírokat konzervál a sarkkőri örök fagy, letagadott mézárások színhelyein a kor kacatjai leplezik le a gyilkosokat.

„Senkit sem feledünk, semmit nem feledünk” — hangzott kissé fenyegetően az egyik serkentés a jelszavakban bujjázkodó Iomha L. I. B. (Leonyid Iljics Brezsnyev) korszakban. A tömegszuggerciónak szánt felhívás kiagyaslója aligha gondolt arra, hogy pár esztendő múltán ez a mondat homlokgyenyest ellenkező tartalmat kaphat. (Akkori jelentése a szovjet nagy hővédő háború dicsőségét hivatott zengeni.) Azaz inkább kaphatna, ha még érdekelnék a jelszavak a Szovjetunió népeit. Mostanában azonban már arrafelé sem annyira jól jövedelmező a dekorátor — ott általában és egyszerűbben: plakátmázoló és felhívásrendező — mesterség. A soknemzetiségű birodalom népei, oroszok, ukránok, észtek, lettek, litvánok, lengyelek stb., ha ma szovjet fennhatóság alatti múltjukra gondolnak, inkább az önkény okozta pusztításokat próbálják felmérni. Eufeminisztikus mozgalmi bájjal szólva, „a sztálini törvénysértések áldozatainak” kívánnak emléket állítani.

Ehhez a népi törekvéshez csatlakozott szeptemberben a Kárpátaljai Magyar Kulturális Szövetség (KMKSZ) is. Feltámasztjuk ugyanis a kárpátaljai magyaroknak is van, hiszen az 1944 őszén munkatáborokba deportált magyar civil férfilekesség tragédiája

máig feltáratlan. Reméljük, hogy nem sokáig. (E reményünket táplálhatja Sára Sándornak „Csonka Bereg” című dokumentumfilmje, amely a zűrzaváros, háborús helyzetben a szovjet hadsereg által elhurcolt beregi férfilekesség rettenetes megpróbáltatásainak állít filmes emlékművet.)

A KMKSZ elnöksége körlevélben fordult alapszervezeteihez, hogy állítsanak emlékművet a sztálinizmus magyar áldozatainak. A körlevél szerint az elnökség kérelmet készül intézni a Kárpátaljai Rehabilitációs Bizottsághoz az ártatlanul elhurcolt magyarok, svábok és más nemzetiségűek nyilvános, a sajtó által közzétett rehabilitálása érdekében. Kéri továbbá, hogy a korabeli szolvai gyűjtőtáborra épített autóbusszállomás falára többnyelvű emléktáblát helyezhessenek, ezzel jelölve meg az eltűnt tömegsírok helyét. A felhívás kéri az alapszervezeteket, hogy a magyarok települések köztemetőiben vagy különböző felekezetek templomkertjeiben állítsanak kopjafát vagy emlékoszlopot a táborokban elpusztultak neveinek feltüntetésével.

A körlevélből azt is megtudhatjuk, hogy a KMKSZ 1989. november 25-én Beregszászban emlékkonferenciát rendez „A sztálinizmus kárpátaljai áldozatai” címmel. A rendezők felkérlik a körlevél olvasóit, hogy küldjenek írásbeli visszaemlékezéseket, archív fényképeket, a légerekből írt s onnan kapott leveleket és más dokumentumokat az alábbi címre: *Dupka György, 294 000 Ungvár, Kárpátú Kiadó, Szovjet tér 3.* Az így összegyűlt anyagot a szövetség emlékkönyvben kívánja megjelentetni.

Tóth István

Pozsgay Imre a köztársasági elnökválasztásról...

A Magyar Szocialista Párt létrejöttével sok kérdés újra napirendre kerülhet. A köztársasági elnökválasztás menetét illetően az MSZP feltétlenül ragaszkodni fog-e az MSZMP korábbi elképzeléseihez? Bizonyára tud egyes ellenzéki szervezetek ellenakcióiról. A több elnökjelölt állításának veszélye az elhúzó, többfordulós procedúra, ami népszavazás esetén egy összetett problémacsomagot jelent. Pozsgay Imrétől kérdeztük: *lesz-e az új helyzethez új koncepció?*

Az elnökválasztással kapcsolatban a következőket mondhatom. Természetesen, ha új politikai helyzet és új politikai tények merülnek fel, akkor a Magyar Szocialista Párt is *kénytelen lesz eddig vallott politikai álláspontját felülvizsgálni.* Azonban annyit hadd mondjak el, hogy az elnökválasztás dolgában eddig is azoknak a reformerőknek a kezdeményezése játszott szerepet, amelyek az új Magyar Szocialista Párt megalakításában is kezd-

ményezők. Kiindulva — nem pártérdekből — hanem nemzeti integrációs és egyensúlyi követelményekből tartották fontosnak az elnökválasztás ama módját, amelyben a tárgyalóasztalnál megállapodás született. Ha ez az elnökválasztás ilyen vagy amolyan társadalmi kezdeményezések hatására, amelyek biztos, hogy a stabilitás ellen hatnak — erről meg vagyok győződve — nem jönne létre, az egy új és lehet, hogy beláthatatlan politikai helyzetet teremtene Magyarországon. Természetesen erre is föl kell készülnie a Magyar Szocialista Pártnak. A visszarendeződs erőinek nem szabad teret biztosítani ebben a szakaszban sem, és egy új típusú párt létrehozásával kapcsolatos gondokból nem lenne szabad eljutni egy kormányozhatatlan állapottig az országban. Úgy vélem, a kormány a most következő szakaszban is, a stabilitást szolgálva, hatékonyan és eredményesen fog működni.

Kolozsi Béla

A Radikális Párt szerint

Sergio Stanzani első titkár nyilatkozata

A transznacionális radikális párt Sergio Stanzani első titkárral és Losonczy Anna szövetségi tanácsossal (Losonczy Géza lányával) péntek reggel óta megfigyelőként részt vesz a kongresszuson. Ez az egyetlen nem magyar delegáció, mely a kongresszusra meghívást kapott, mivel a radikális párt mint transznacionális párt Magyarországon is működik.

Sergio Stanzani a következő nyilatkozatot tette közzé:

Mindenképpen ki kell emelnünk, hogy ez a kongresszus forradalmi és egyben erőszakmentes. Ezt Magyarországon ugyanúgy fölismerték, mint a világ többi részén. Nyilvánvaló, hogy a folyamatban lévő átalakulás nagy veszélyeket rejt magában. Nem „várjuként károgva” mondom ezt, sőt inkább elősegítendő — mint demokratikus, erőszakmentes, európai federalista párt — a magyarországi demokratikus forradalmat. Nagy veszély Magyarországon, hogy többékevésbé visszatérnek a régi választási rendszerhez, mely szisztéma tragédiához vezetett és ami meggátolja,

hogy a század végén a kormányok igazából szembe tudjanak nézni a lényeges problémákkal és meg tudják oldani azokat.

Veszély lehet az is, hogy Magyarországon akár nosztalgiaiból, akár más okokból egy nemzeti, semleges, „nem-szövetséges” státust szeretne magának.

Egyik oldalon tehát az angolszász modell áll, két (vagy mindenesetre kevés) ellentétes párttal, a másikon pedig egy szavazatarányos, megalkuvásos, hatalmi megosztottságon alapuló rendszer. A választások határozhatják meg Magyarország jövőjét, de ezekkel a választásokkal a magyarok is meghatározhatják Európa jövőjét. Meggyőződésem, hogy a magyar választópolgároknak ezekről a kérdésekről is dönteniük kell. A Radikális Párt miután utolsó kongresszusát Magyarországon tartotta, és egyben magyarországi jelenléte felelősségének tudatában megpróbál hozzájárulni — a közelgő választások felé tekintve — Magyarország demokratikus fejlődéséhez.

A Radikális Párt irodája

Az MSZMP programnyilatkozata

Régi és új célok

folytatás az 1. oldalról

Magyarországon állomásozó szovjet csapatokat is. A párt őszintén kívánja a Duna-menti népek összefogását, a kapcsolatok javítását és elmélyítését.

Az MSZP világnézeti korlátok nélkül kész együttműködni minden demokratikus, Európa jövőjéért felelősséget érző politikai erővel, elsősorban a reformok mellett elkötelezett kommunista, szocialista, szociáldemokrata

és más baloldali irányzatokkal, az új típusú környezetvédő, ifjúsági, béke- és nőmozgalmakkal. Az MSZP meg kívánja őrizni sokrétű kapcsolatait a nemzetközi kommunista mozgalom pártjaival, keresi az együttműködés lehetséges területeit a polgári politikai erőkkel is. Megkülönböztetett érdeklődést tanúsít a szociáldemokrata tapasztalatok iránt, melyet a közös hagyományok táplálnak — állapítja meg egyebek között a dokumentum.

Az MSZP sajtóvisszhangja

Nincs világos kép

Az MSZMP és az újonnan alakult Magyar Szocialista Párt közötti különbség vasárnap után sem világos s egyelőre nem tudni, hogy az MSZMP 700 ezer fős tagságából hányan csatlakoznak majd az új párthoz — emelik ki egyöntetűen a hírügynökségek a pártkongresszusról szóló összefoglalókban.

A Reuter brit hírügynökség kiemelte, hogy Pozsgay Imre és Németh Miklós nevével fémjelzett reformerek irányt vettek az MSZMP demokratikus szocialista párttá történő alakítása felé. A kemény frakciók kivételével a régi párt jelenlévő képviselőinek többsége is az MSZMP létrehozása mellett foglalt állást s ez nyugtalanítja a radikálisokat, akik szerint a konzervatívokkal teljes szakításra van szükség.

Az AP amerikai hírügynökség megemlíti, hogy a kongresszust megosztotta a pártnak a munkahelyeken folytatott tevékenységéről lezajlott vita. Mint az AP írja, az 1200 küldött közül mindössze 107-en, köztük Németh Miklós, Pozsgay Imre és Horn Gyula szavazott az MSZP munkahelyeken folytatandó tevékenysége ellen.

Az ADN hírügynökség hétfőn ötmondatos jelentése szerint Barabás János szövegű vasárnap este bejelentette: dühödtek voltak az alapszervezetek első reagálásai az MSZP megalakítására. Idézik Ribánszky Róbert sajtóértekezletéből azt az megállapítást, hogy az MSZP megalapítása nagy visszalépést jelent. Az MSZP megalakítása nem tükrözi a párttagság többségének véleményét. Mi továbbvisszük az MSZMP-t, és meghívunk minden párttagot — idézte az ADN Ribánszky Róbertet.

A Tanjug jugoszláv hírügynökség azt emeli ki, hogy nem sikerült vasárnap megállapodásra jutni a programot illetően. A helyzetet számos tisztázatlan kérdés nehezíti, amelyre nem találtak eddig sem elméleti, sem gyakorlati megoldást. A Tanjug szerint különösen bonyolultá válik a helyzet, ha a párttagok többsége úgy dönt, hogy hű marad az MSZMP-hez.

Az APA osztrák hírügynökség azt emeli ki, hogy az MSZP megalakulása után két nappal máris kitört az irányzatok harca.

Kongresszusi képesalbum

Fotó: Kapfinger András

Exkluzív interjú

A szépségkirálynő régészkedik és utál mosogatni...

Hát újra van. Már mint Magyarország Szépe. Megválasztottuk. ták. Egy nyugati érdekeltségű cég, a Multimédia szervezte. Talán garancia. Talán. Reménykedjünk. Végső konzekvenciát még nem lehet levonni. Csak reménykedni és drukkolni lehet. De hogyan is zajlott az esemény?

A művészbejáron át érkeztünk. A rózsaszín pass rákragasztva. Anélkül egy lépést sem. Sehová. A színház, az Erkel, még üres. A befedett zenekari árokban jut hely az újságíróknak, fotósoknak. Kilenc óra. Majdnem telt ház. Műsorkezdés. Jusst László. Kijön, bohóckodik, fölvonultatja a lányokat. szépek, izgulnak. Izgulunk. Műsor. Ki mit tud? Tényleg, ki mit tud? A lányok verselnek, sminkelnek, nyelveken szólalnak meg. Képzettek. Bizony, azok. Egy hétig voltak elzárva: A külvilágtól. Most már eláruhatjuk, hol: a SZOT Szállóban. Itt, az edzőtáborban készítették föl őket a Nagy Versenyre. Volt ott pszichológus, sminkes és mindenki olyan, akinek a segítsége elengedhetetlen. Szerencsére mindez meglátszik a versenyen.

Van, aki gitározik, van, eki elhozta a kutyáját. Sikeresebb is, mint a gázdi. Szegény Bergendy Pistával mindent megcsináltak azon az estén. Focilabdát rajzoltak a fejére, szembespiccelték vízzipisztollyal stb., stb. Jól bírja a gyűrődést. És még zenélni is tud. Nem akármilyen ez manapság.

A zsűri nemzetközi. Híres divatlapok főnökei és mások. De az elnök sem akármilyen, az olyannyira kedvelt Mark Palmer, az Amerikai Egyesült Államok nagykövete, aki magyarul olvassa föl a zsűri döntését. Miután megtudtuk, hogy ki a harmadik (Geszlér Dorottya), hogy ki a második (Bali Anita), izgatottan vártuk, hogy kiderüljön, ki az első? Ekkor penderül a színpadra Harry felügyelő, Derrick örökös társa, alias Fritz Weppert. Ő az a személy, aki majd fölhelyezi a koronát a győztes fejére. De vajh' ki lesz az? Itt jön újra Mr. Palmer, aki kiváló

magyarsággal elárulja a nevet: Gerlóczy Magdolna.

A megilletődött kislány kissé fél-szegen ül a trónon. A korona le-lecsúszik fejről, izgatottan rakosgatja vissza. Egy keringő Harryval, egy mosoly a közönségnek, a tévénézőknek, majd eltűnik a színpalák mögött.

A színház előcsarnoka kizárólag a sajtónak és a szépségeknak állt nyitva a műsor után. Itt készíthettünk fotókat, interjúkat. Például Fritz Wepperttel, Harryval, aki elmondta, nagyon boldog, hogy itt lehet, és hogy személy szerint ő tehetette föl a koronát a királynőre. Ez a mozzanat volt számára az öröm.

Mark Palmer zsűrielnök — civilben nagykövet — szerint a királynőválasztás csodálatos volt. A zsűrinek nagyon nehéz dolga volt, mikor ki kellett választani a legszebbiket, hisz az összes lány csodálatos volt.

A szépségkirálynő legelső interjúját kutyafuttában a Dátumnak adta. Az egész ennyi volt: Nagyon meglepődtem! Bővebb kifejtésre nem volt idő, mivel a Dátum munkatársát a testőrök rövid úton kihajították az öltözőből. Milyen kár. Persze, bővebben is beszélgethettünk, a már említett fogadáson. „17 éves vagyok, pontosabban 11-én leszek 18. Azt hiszem, az első helyezést fölfoghatom egy szép születésnap ajándékként” — mondta az első pillanatokban az őt lerohanó újságíróknak Gerlóczy Magdolna. „Nagyon izgultam, de volt egy hetes edzőtáborunk, ahol megtanítottak bennünket helyesen járni, sminkelni, fodrászkodni. Persze, egymásnak is adtunk ötleteket, arra például, hogyan válaszoljunk az újságíróknak. Nem tudom elképzelni, miért engem választottak meg királynőnek. Mi, lányok, az edzőtáborban is csináltunk egy szavazást, hogy szerintünk ki a legszebb. Hogy ennek mi az eredménye, azt nem tudom, mivel még nem hirdették ki. A következő hetekben egy újabb edzőtábor következik, ahol a nagy versenyre, a hongkongi világszépe-választásra kell készülnöm. Persze, először azt kell

megtanulnom, hogyan tudom a koronát a fejemen tartani. Hogy miben vagyok tehetséges? Csak egy egyszerű diáklány vagyok, aki eddig mindig a hátsó padokban ült és a tanárok viccein nevetett. De azt hiszem, az lenne a legjobb, ha a hobbijaimról beszélnék. Egy-egy ruhát igen rövid idő alatt megtudok varrni, így az egész ruhatáramat magam készítettem. Az egyhetes edzőtábor alatt tanultam meg egy új csipkemintát kötni. Szeretek főzni is, főleg vadételeket tudok kitűnően elkészíteni.

Tervek? Szeretnék leérettségizni. Karrier? Van egy vágyálom: egy Árpád-kori települést szeretnék fölteni. Nekem ez a karrier. Jó tulajdonságom? Szeretek nevetni és másokat is megnevetetni. Rossz? Nem szeretek mosogatni.

Hegedűs Lászlótól, a főszervezőtől azt kérdeztük, hogy hogyan követhetjük nyomon Magdolna további sorsát? — Bármikor és bármilyen formában, a Multimédia állandóan készségesen áll az újságírók rendelkezésére. — mondja a főszervező. — Mindenben teljesen nyitottak vagyunk, kivéve az üzleti titkokat. Már most elmondhatom, hogy Miss Hungary egy folyamatos nyilvánosság előtti életet fog élni.

A nevelőanya a boldogságban úszott. Mentőövet dobtunk neki és partra húztuk, hogy mondjon néhány szót a versenyéről, a készülődésről.

„Ez az egész váratlan volt. Mikor a versenyre jelentkezett, nem örültem neki, de amikor bekerült a 16 lány közé, és megkérte apját, hogy vigye el a

főlkészítőre, már élénken tiltakoztam. Éppen most, mikor tanulnia kell, az érettségire kell készülni? Szó sem lehet róla. De mégis elvittük. Akkor azt mondta, hogy semmi esélye sincs. Két nap múlva jött a távirat, hogy bekerült a „tizenhatok” közé, induljon a karanténba. Pontosabban egy hétig egy szállodában voltak elzárva, se be, se ki. Mivel kiskorú, a nagymamája volt vele. Aztán jöttek a telefonok, hogy ez is kell, meg az is, mivel csak egy farmerben és egy pólóban ment be. Elrohantunk ruhát, cipőt, harisnyát venni. 29-én, pénteken jöhetett csak ki. Vasárnap derült ki, hogy szűk az estélyi ruha, nem jó a fürdőruha. A verseny pedig hétfőn lesz. Nekiálltunk szabni-varrni, és estére készen is lettünk. Akkor újra be kellett mennie. Éjszaka szinte óránként telefonált, mi nyugtattuk, kéreltük, hogy próbáljon aludni. Aztán hétfőn este itt találkoztunk újra. De akkor már fején volt a korona...” Katalin, a húga: „Nagyon büszke vagyok a nővéremre, mindig is tudtam, hogy szép, de hogy ennyire? Irigység? Nem, nincs bennem. Természetes volt, hogy Magdi szebb egy kicsit. Évek óta így éltünk, így nevelkedtünk.”

Mit tehet hozzá mindehhez a kívülálló? Igazi ékszerdobozra leltünk Magdolnában. Méltón képviselheti a nemzetet, hisz megvan a magához való esze, ráadásul szép is. Útját figyelemmel kísérjük, arról beszámolunk. Elvégre királynőről van szó. Olyan királynőről, akit választottak.

Fejes Imre

Játszótér vagy luxusszállás?

A VÁRLEJTŐ NAGYMAROSA

Ha gyermekeink egészsége vagy a ropogós svájci frankok között kell választani, a Budapesti I. Kerületi Tanács habozás nélkül az utóbbi mellett dönt. Így került sor arra a manőverre, amelynek eredményeként a budai Várlejtő egyetlen zöld játszótérnek helyére valutáért bérelhető apartmanokat kíván építtetni a Coophotels, a tanáccsal karöltve. A környék lakossága — a tervezett létesítménnyel szemben — továbbra is játszótérre akar a területen. De a beruházóknak a sorozatos tiltakozási akciók dacára sem kell aggodniuk. Az I. kerületi tanács hathatósan védelmezi a Coophotels érdekeit a lakosság ellenében.

Mivel azonban a Toldy Ferenc utcai játszótér kiürítése nem elszigetelt jelenség, hanem egy átfogó koncepció része, felkerestem Hulyák Annát — a VÁTI dolgozóját —, a Várlejtők Rendezési Tervének készítőjét.

DÁTUM: — Úgy tudom, hogy maga személy szerint ellenezte a Várlejtő úgynevezett zöld koszorújának beépítését, amelybe a Toldy Ferenc utcai játszótér is beletartozik. Hogy kerülhet erre mégis sor?

Hulyák Anna: — Erre a területre a tanács már meglévő építési szándékához Nagy Béla a MATERV-nél csinálta a rendezési tervet, és nekem e szerint kell eljárni. Ezt a tervet a Fővárosi Tervtanács és az EVM Tervtanács elfogadta, s így sem a Fővárosi Mű-

emlékfelügyelőség, sem a VÁTI nem tehet semmit.

D.: — De hogyan kerülhetett sor ennek a tervnek az elfogadására?

H. A.: — Ez tipikus példája annak, ahogy az elmúlt időszakban zajlottak a dolgok. Ugyanis minden az előírásoknak megfelelően történt. Például minden ilyen tervet előzőleg el kell fogadtatni egy úgynevezett lakossági fórummal. Ezekon még pár éve a lakosságot különböző társadalmi szervezetek, tanácstagok képviselték, az emberek nem mentek el, mert tudták, hiába mennek el, úgysem érhetnek el semmit. Most persze az emberek orra alá lehet dörgölni, hogy nem voltak ott, de nem igazán fair. Hát ezt a tervet is elfogadta a lakossági fórum, vagyis formailag minden rendben van.

D.: — Egyet nem értek. A terület tele van foghíjtelekkel, amit úgyis be kell majd építeni. Miért minősít át a tanács a meglévő parkokat zöldterületből beépíthető területekké, amikor építhetne drága szállodát ezeken a foghíjakon is.

H. A.: — Ez egy igen lényeges pont, amiért jelenleg káros, hogy a tanácsok szinte korlátlanul rendelkeznek az általuk igazgatott területtel. Ugyanis így üzleti érdek kerül az első helyre, hiszen a telekeladásból a tanács nagy haszonra tehet szert. A foghíjakat is be tudják építeni, de azokhoz nem tudják odarajzolni a Halászbástyát. Így kiterjedésük és helyzetük

miatt pont a zöldterületek kerülnek veszélybe. Nem véletlen az se, hogy az összes szállodaépítési szándék a Duna-parton jelentkezik. Sajnos, az ilyen frekvenciát területeknek olyan áruk lesz a jövőben, ami könnyedén félresodorhatja az esetleges beépítés ellen szóló egyéb érveket.

Egyébként nyilvánvaló, hogy a Várlejtő jelen állapotában nem maradhat meg, ezt a területet építészetiileg rendezni kell. Sajnos, a játszótér beépítésének terve is példázta, hogy a legjobb elképzelések is mint fordulnak visszajukra, és egy alapvetően hasznos dolog — mint a terület rendezése — hogyan válhat ártalmassá.

Mivel a Toldy Ferenc utcai játszótér beépítése ellen a Városcsépítő Egyesület is folyamatosan tiltakozik, megkerestem Dr. Radó Dezsőt, a Városcsépítő Egyesület elnökhelyettesét, hogy mondja el, szerintük milyen érvek szólnak a tervezett építkezés ellen.

Dr. Radó Dezső: — Előrebocsátanám, hogy nekem nem ez az első konfliktusom az I. kerületi tanáccsal. Néhány éve ugyanis a Szentháromság tér mögötti parkot minősítették át zöldövezetből száz százalékosan beépíthető területté, amelyet ezután a Tárnok utcai teleknek kereszteltek át. Bódékkal akarják telépíteni. Emlékszem, akkor azzal érveltek, van még elég zöldterület a Várlejtőn, oda úgy sem építenek semmit. Azóta, látjuk, ez nem így van, hiszen most a Toldy Ferenc utcai parkra került a sor. Ha ez így — a tanács terveinek megfelelően — megy tovább, beépítik a Várlejtő zöldterületeinek jórészét. Márpedig a Várlejtőt így, a zöldkoszorúval együtt minősítették a világörökség részévé.

Ráadásul ezek az építkezések elmentmondanak a jelenleg érvényes szabályzatoknak. A Fővárosi Tanács 1984 februárjában fogadta el az INTÉZKEDÉSI TERVET, amely a Budapest területén történő építkezésekre vonatkozik. Ennek 5. 1. 6. paragrafusa kimondja:

„Az építési engedélyezési eljárás során, a vonatkozó szabályzati előírások keretei között, meg kell védeni a beépítéstől a lényeges tájképi

elemeket (hegygerinceket, völgyeket, erdőket, vízpartokat, kilátásokat), és fokozottan tekintettel kell lenni a városkép kedvező alakulására.”

Az INTÉZKEDÉSI TERV 5. 5. 8. paragrafusa ugyancsak ezt erősíti meg:

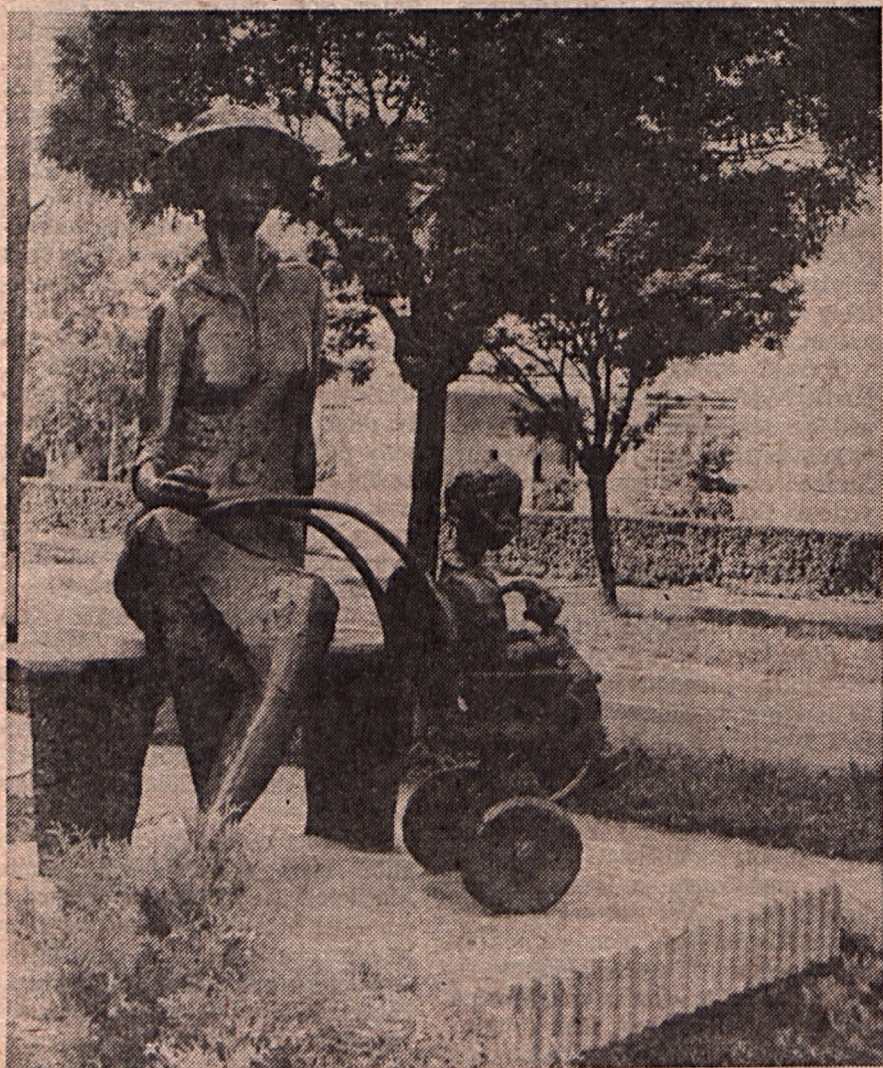
„A budai hegyvidék és zöldövezet fokozott védelméről, a további beépítéseknek a környezeti, tájésztétikai követelményekkel történő tervezéséről és megvalósításától a beépítési előírások szigorításával és egyéb hatékony intézkedésekkel kell gondoskodni.”

Nos, e hangzatos elvekkkel ellentétben az I. Kerületi Tanács 1987. december 17-én egy sor zöldterületet szabadon beépíthető területé minősített át. Pedig itt a kicsinyes gazdasági megfontolásokkal szemben a város levegőjének jövője, gyermekeink egészsége áll. Hogy hol nőnek fel, az utcán-e, vagy egészséges, parkosított környezetben, és milyen lesz az a levegő, amelyben felnőnek.

Néhány adat: 1 kg benzin elégetéséhez 3,5 kg oxigénre van szükség. A Toldy Ferenc utcai park beépítésénél a meglévő 134 fából „áttelepítésként” — a tapasztalatok szerint elpusztítanak — 75 fát és a cserjéket, vagyis a növényzet közel 60%-át. Ez megfelel 3375 lombköbméternek, amely évente megtermel 1455 kg oxigént, feldolgoz 1991 kg szénmonoxidot, szennyezéselkötő kapacitása 15 587 kg. Bár az elkerülő növényzet pénzértékben is meghatározható — 3 600 000 Ft —, rekreációs hatása felbecsülhetetlen a lakosság számára.

Egy bizonyos. Most, hogy a BKV erőteljesen csökkenti majd a tömegközlekedési eszközök számát, megnő a magángépkocsi-forgalom. Ezzel a főváros ugrásszerűen növekedő légszennyezettsége jelentősen romlani fog. Nem tudom, az eladott vagy bérbeadott telkekből befolyó bevétel fedezi-e a légszennyeződés következtében várhatóan megnövekedő kórházi költségeket. És ha igen, a fenti adatok ismeretében akkor is kérdéses marad: valójában ki fizeti a számlát?

Osztrovszky Clarindo

fotó: kápfinger

Harangot is olvashatunk

Reform a lapkiadásban

Németh Jenő, a Pallas Könyv- és Lapkiadó Vállalat idén munkába lépett vezérigazgatója erőteljesen számolja fel a csőd szélére került sajtóvállalatot. Hatalmas, félmilliárdos veszteségét 80 millió forintra faragta le, egyebek között a kiadóhivatali létszám csökkentésével és néhány nem olvasott, ráfizetéses újság megszüntetésével. Így a mamutlétszámú vállalat állományát 1989 első felében 250 alkalmazottal csökkentette, s a Pallas nem érzi meg a munkában e 250 embernek az eltávoztát. Felszámolta a felesleges másodállásokat, amiket többnyire tekintélyes közéleti személyiségek magas nyugdíjuk mellett minimális munkával élvezhettek.

A magyar nyelvű szovjet lapok költségeit áthárította a szovjet félre, s velük eddig 22 millió forintot térített meg, de megegyezés született további 22 millió forint átutalására is.

Legnagyobb gondot a kulturális lapok okozzák — Élet és Irodalom, Kortárs, Filmvilág, Film, Színház, Muzsika, Művészet —, mert ezek a Művelődési Minisztérium újságjai, de a minisztériumnak nincs már pénze, hogy a Pallasnak kifizesse a kiadásuk költségeit. A Pallas folyamatosan tárgyal a lapok érdekében, s eddig felajánlotta, hogy lemond a kiadásuk jogos nyereségéről. Ugyanakkor igyekszik külföldi tőkét gyűjteni, illetve megtakarítani, hogy saját nyomdát alapíthasson. Például azért is fontos ez, mert a kormány hivatalos lapjának, az utóbbi években igen népszerű, nagy példányszámú Magyar Hírlapnak a nyomtatását az Atheneum Nyomda 1990. január elsejével lemondta. Másfelől a Pallas a jövőben az új pártok lapjainak kiadására is vállalkozik. Rövidesen megjelent egy egyházi lapot, Harang címmel. (földessy)

Tessék mondani

Szörtyé László rovata

Miért nem utazunk erőst Erdélybe?

*Mottó: Credo, quia absurdum est —
Akkor is hiszek, ha
lehetetlen.*

(Római katolikus hittétel)

Azaz; miért nem utazunk gyakrabban Erdélybe? Avagy úgyszólván kérdőjelesek; miért utazunk olyan kevesen? Mert azok akik évente néhányszor „átjárnak” pontosan tudják hány hazai honfitársukkal találkozhatnak. Az utolsó két esztendőben — az aradi „találkozó” után? — aki autóval utazik, mondjuk, Nagyváradtól Gyergyóig, kicsit tekint a Hargita hegyi szorosába is, s útját négy-öt napban szabja meg, az általában ezen idő alatt legfeljebb hat-tíz magyar rendszámú kocsival találkozhat. Ennyit az autóval Erdélyben közlekedők gyakoriságáról. A vonat utazók ugyanennyi idő alatt, ugyanezen útszakaszon jó, ha két-három hazai útitársal válhatnak szót.

Szóval röviden; igen gyéren, nem erőst utazunk Erdélyországba.

Két tényt jó, ha rögvést megemlítek; nem arra gondolok, hogy síppal a szájában irányítgató IBUSZ-vezetővel kell csoportban vonulva megtekinteni a „látványosságokat”, ha egyáltalán ilyen szerveződik hazai turisztikai irodáinkban. A másik pedig, hogy nem a kelet-középeurópai kisebbségi lét féltéveszázados törekeny hétköznapi életéről és szellemi biztonságáról, esetleg föloldhatatlan nemzetiségi önbecsülés jogi és kulturális hiány állapotáról kísérek meg elmélkedni. Ez utóbbi, úgy gondolom, a trianoni „békeszerződés” után a mai Magyarország helyzetében elsősorban a franciák és az angolok kötelessége lenne, avagy marad a nagyhatalmak gondja. Egyébként még lélekszaggató felháborodással sem abban keresem az okokat, hogy egy Billy Graham nevű „evangélistát” amerikai show-módon kufarkodott az erdélyi Tőkés László református lelkész helyzetével.

Csupán kicsi magyar emberként futtatom gondolataimat, hogy miért is ódzkodnak honfitársaim utazni a bizánci tekintély, porosz pedantéria és tatár kancsuka „szentháromságában” élő erdélyi magyarok, románok, szászok földjére, miért kívánják oly kevéssé megismerni mai hétköznapiakat?

Csupán erőst törekszem tevételemben átbújni a tú fokán. Azaz néhány, hanem is sikaszoji, csak budapesti gondolat-forgáccsal magyarázatot

találni, mint erdélyi gyökerű nagyanyától (is) származva, de már Budapesten születve. Mert mi a Királyhágótól nyugatról nézvést csak szorongó lélekkel ügyelgethetjük, hogy a hágón túl a Bethlen Gábor-i taktikázás utószelleme miként őrzi meg a szélben lehajló fű-népet. Nekünk közönséges kicsi magyarországi lakosoknak nem az a dolgunk most, hogy Erdély függetlenségének és szuverenitásának gondolatát, a szuverén Erdély-elméletét itt Magyarországon latolgassuk. Az sem feltétlenül, hogy a „nagypolitikába” belekötögyogva, a jólérsültet játszva sutyorogjunk a háború utáni Magyar Népi Szövetség idősebbjeinek vagy az évekkal ezelőtt hozzánk áttelepedni kényszerült egynémely éles nyelvű fiatalabbnak szó és írás csatáiról. Hanem, hogy nézzük, lássuk a tájat, hallgassuk a nyelvezetet ahonnan jöttek.

Jómagam húsz évvel ezelőtt 1969. augusztusában kezdtem beutazni Erdélybe először Nagyváradra és Kolozsvárra, majd később a Székelyföldre. Tehát a régi „békeidőktől” tudom mi történik „odaát”, mert nemcsak Sepsiszentgyörgy vártemplomát látogattam meg vagy a házzsongárdi temetőt, de azt is tudtam, hogy az ott élő magyarok közül már akkor sokan kezdtek úgy érezni magukat, mint rák a búzában. A nagyvárosokban és kis-községekben, a nyilvános helyeken és egy-egy társaságban már akkor mondta valaki: vigyázz, mert vannak itt figurák, akik orrintanak. (Azaz pestiesen: hallgatkozó besúgók.)

Most húsz évvel később, vajon miért oly kevesen nézik az országutak mentén félkalangyába rakott árpát vagy a sarjút, (második kaszálás) a házak előtt heverésző disznókat, legelő kecskéket, szagolgtatják augusztusban Gyergyóban a kertekből áradó fodormenta illatot, vagy ereszkednek le-fel a Bucin-hágón, ahol a Kisküküllő ered?

Bezárkózunk hazai gondjainkba, pedig a nyelvtestvéreink sorsán túl, tudni kellene — több évtizedes félrevezetés és hallgatás után —, hogy mi történik körülöttünk a Kárpát-medencében, a hétköznapiakban. Talán egy augusztusi estén hallgatni kellene Mezőcsáváson az 1570-ben készült, faragott tölgyfa zsendellyel fedett harangláb alatt állva, amint szemközt a református templom harangja lassan, mélyen kondul és rögvést válaszol a görögkeleti (ortodox) kisharangja, hogy végül a harangláb kis csengettyűje jelezze, máris tti az esti hatot a segesvári órásmester által kovácsoltvasból készült ütőszerszeggel ellátott óra. Csak állni kell a temetőkert fölött, a harangláb alatt, és élnézni a hegyek fölött Vásárhely felé és hallgatni a „háromféle” kondulást, csilingelést, bongást, mert ebben érezhetjük, hogy Erdélyben vagyunk.

A hazai tömegkommunikáció riasztó híreit ezek a harangok elnyomják. Igaz és valós állítások, cikkek (is) visszatartják az embereket az utazástól, de a szó, az ember, a táj nem a nagypolitika. A szögesdrótok, őrtornyok, emberi zaklatások nekünk, magyarországi magyaroknak nem tilthatja meg, hogy valaki egy kerti málnabokorra mutatva, azt mondja: — Tessék, használjon belőle. (Pestiek kedvéért: vegyen belőle, azt jelenti.)

De utazási kedvünket ne gátolja az sem, hogy talán hevesebben, zaklatottabban beszélnek az „ottani” hétköznapiokról azok, akik lekiismeret-furda-

lással ugyan, de áttelepedtek. Talán magyarázataikkal olykor akaratlanul is igazolni kívánják döntésük lelki-kényszerből fakadó jogosságát. Azokat pedig főként óvatosan hallgassuk, akik évtizedek után csak most szánták rá magukat, hogy megnézzék a kolozsvári Mátyás szobrot és hazajöve rémtörténeteket mesélnek, csak mert jeleskedni akarnak; lám ők milyen bátrak voltak és nem Bécsbe a Maria-hilferre utaztak, hanem Erdélybe. Nem bátorság, hanem kötelesség gyerekeinknek a Vidám Park fel-le-jobbra-balra rángatózó gépcsoái mellett megmutatni Erdély csodáit is. Hogy ne csodálkozzanak mint jó szüleiük húsz-huszonöt évvel ezelőtt, ha valakik kiutaztak Pestre és azt mondták Marosvásárhelyről jöttek, hogy milyen érdekes egész jól beszélnek magyarul.

Navigatorre necesse est, azaz, hajózni szükséges. Ezt már a régi latinok is tudták. A tengeri kereskedelem és nagybani szállítás fontossága, ha az ókori latinoknak annyira szükséges volt, akkor a mai kicsi magyaroknak életfenntartó, ha kicsiben „hajóznak”. Mert vinnünk kell(ene) az olajat, cukrot, ruhát, élelmiszert, gyógyszert és nem pénzért, hanem kenyeres-szóért, szó-kenyérért, hús-jelzőkért cserébe. Hogy ne menjen el a szép eszünk magyarországi és erdélyi magyaroknak egyaránt, hogy idehaza tudjuk, „odaát” nem bugolyázva (púposan rakva) eszik Vásárhelyen a kolozsvári töltőkáposztát. Hogy „odaát” könnyű tartásúak (keveset esznek) az emberek. És, hogy észbe vegye a belvárosi úri kislány, aki varrottas kisbundában sétálgat a pesti aszfalton, hogy mit is jelent, ha mondjuk egy író után érdeklődik valamely erdélyi kicsi faluban és csak annyit válaszol a fehérnép, akit megszólít — miután „lépj el egy kicsit” — odébb küldi emberét — hogy; „halk tiltakozások voltak, de azon vannak, hogy lerontsák. Most fennen van mindég a hegyben. Így szól a deklaráció”.

Vajon ez a pesti kislány a varrottas székely kuzsokban csücsülve a Korondról hozott bokályokkal díszített konyhában meg tudná-e magyarul kedvesapjának vagy kedvesanyjának, netán szülikéjének (nagyszülőjének) mit is mondott neki az az asszony? És érti-e, ha Gyergyóban a vonatállomásra megérkezve azt kérdezi az ismerőse; „Cseréltél egyet, úgy jöttél, nem?” Azaz, „magyarul”, átszállással?

Mindenek fölött hazai kicsi polgárainknak szükségeltetik a hétköznapi áldozat, az aprómunka, a szeretetadomány „áthajóztatása”, a karitatív összefogás. Ezt semmilyen ellenzék, semmilyen kormány nem fogja elvégezni a magyar nép helyett.

KÖNYVESPOLC

Jog, tőzsde, maszekolás

Könyvek, cenzúra nélkül

Tizenhárom kiadó nyolcvanöt könyvvel jelentkezik az idei Műszaki és Közgazdasági Könyvnapokon, melynek megnyitója október 12-én lesz Szombathelyen.

Az ezévi könyvtermésben egyetlen közös vonás található: politikai cenzúra nélkül készültek. Így kerülhetett sor néhány igényes jogtörténeti munka megjelentetésére. Fűrész Klára a *A bírói függetlenség* című munkájában az állami hatalomgyakorlás elveiről, a hatalom és a bíróságok kapcsolatáról szól. Több közgazdasági elméleti munka is foglalkozik a tőzsde és deviza-

ügyletekkel. André Kostolany munkája, a *Tőzsdeszeminárium tőkebefektetőknek és spekulánsoknak*, eligazít a tőzsdével kapcsolatos legfontosabb kérdésekben: mi a különbség a játék és a spekuláció között, mely tőzsdén lehet a legnagyobb nyereséget elérni. Tőzsdénk — legalább is hagyományos értelemben — még nincs, ám a most megjelenő kötetek kitanítanak: ha lesz, mit és hogyan tegyünk fölösleges pénzünkkel.

Bár a műszaki szakkönyvek kiadása nem bomba üzlet, a megjelent művek száma növekszik, ellenben az el-

adott példányszám az utóbbi években egy millióval csökkent. A kiadók — talán ezért is — inkább a házilagosan barkácsoló „műszaki” szakembereket célozták meg. Kószó József könyve ismerteti a belső és külső ajtók teljes választékát, kiegészítő szerkezeteket, riasztókat. Jó tanácsokat ad házilagos beszerelésükhöz. Talán a legérdekesebb munka Dr. Lukács Gergely Sándor *Energiaerdő* című könyve, melyben a hagyományos energiafajták kifogyása esetére lakossági összefogással letelepített akác-energiaerdők lehetőségét vázolja fel.

—csfk—

Romániai német és magyar művészek kiállítása Münsterben

Képek a szomorú jelenből

Páll Lajos: Korond

Erdély kultúrája halálos veszélyben van. A kíméletlen terror és az anti-humánus beolvasztás kiirtja Romániában a német és a magyar kultúrát. Nemcsak a jól érzékelhető falurombolás kelt aggodalmat, hanem mindenekelőtt a ma még ott élő 300 000 német, és Európa legnagyobb kisebbségében élő 2,5 millió magyar megkezdett homogenizálása is. Miközben a bulldózer az ősi erődtemplomok, temetők és iskolák ellen vonulnak, ezrével esnek a történelmi dokumentumok és kulturális értékek is a román kultúrpolitika áldozatául.

A magyar és német művészek képei a galériákból nyomtalanul eltűntek az utóbbi évtizedben. Egy részük a raktárakban porosodik, a többi a pincékben csőrepedés következtében megsemmisült. Esetleg rövidzárlat okozta végüket. Hasonló sors vár a magyar és német művészekre is. Szinte mindegyiket diszkriminálják. Alkotó tevékenységük elé egyre több akadály tornyosul. Mivel hazájuk iránti felelősséget érznek és a népiük sorsa iránti elkötelezettségüket műveikben kinyilvánítják, ezért elbocsátják őket munkahelyükről. Segéd munkásként kénytelenek megkeresni a mindennapi betevő falatjukat. Mire vállalkoztak a magyar és német művészek képeik által? Legalább a képét és a hangulatát szeretnék megőrizni falvaiknak, városaiknak. Apáik képét szeretnék átmenteni az utókornak. Szeretnék legalább kisebbségük szomorú jelenét megőrizni a képeken keresztül.

Az erdélyi német és magyar művészek, akik még turista útlevelet sem kaphatnak, a budapesti „Erdély Művészetéért Alapítvány”, és a Münsterben élő magyarok közreműködésével állították ki alkotásaikat.

Fordította:
Winter Silvia

(A Münstersche Zeitung nyomán)

Szilvási Lajos:

Ott fenn a hegyen

A gyakorló olvasó el tudja dönteni, hogy mely könyvek az olcsók, és melyek a drágák. Általánosságban igaz, hogy az irodalmi értékek a drágábbak közé tartoznak, bár furcsa eredményt kapunk, ha éppen a nem irodalmi értékekkel tesszük az összehasonlítást, gyakorta azok a drágábbak... de erről értekezni legyen gondja a könyvkiadás kusza ösvényein járónak.

Nem tudom, hogy a közel negyed évszázada íródott és először megjelent, Szilvási Lajos tollával megírt kötet, akkor olcsó volt-e. Ma — a Szépirodalmi Könyvkiadó által közrebocsátott könyvért, — 98 forintot kérem, mint második kiadásért.

„...elzárkózni az élettől egy áthidalhatatlan belső összeütközés hatására — ilyesmire csak ritka, kivételesen nemes erkölcsi felelősséggel telített lelkek képesek.” — Albert Einstein intő szavait olvashatjuk a könyv első lapján, felhívásként, hogy a szereplők a tudományos szférában mozognak, s ott zajlik „szürkévé” lett hétköznapjuk.

A történet akár ma is játszódhatna a fiatal értelmiségieket nyomorító gondok ma sem enyhébbek — ha ugyan nem súlyosabbak —, mint ama hatvanas években voltak, amikor Szilvási (nem első ízben) szembenézett velük. Két ember — férj és feleség — életének döntő hetenként órájából számol be az Ott fenn a hegyen.

E három nap történetében egy házasság válságának anatómiája rajzolódik elénk. Az atomfizikus és felesége már a regény első lapjain összecsap, s a köztük feszülő ellentétek külső és belső okainak föltárásával Szilvási arra a kérdésre igyekszik választ keresni és adni, hogy kinek van igaza kettejük közül a „mi végre vagyunk a világon?” örök problémájára felelően. Szilvási állásfoglalása egyértelmű: akkor válik az ember teljessé, ha képes vállalni a maga életét, a gyakran megoldhatatlan és elviselhetetlen válságokkal együtt, még azon az áron is, ha számára e küzdelem és döntés csak „hosszú távon” (vagy akár sohasem) ígér mérhető eredményeket, sikert, érvényesülést.

A fiatal tudósnek egy sorsdöntő szerelem fölláldozásával, önmaga megcsonkításával — lemondván, megrokknva — kell vállalnia sorsát.

A regény izzig-vérig, alig huszonöt év elteltével első megjelenésének idejétől, mai regény. Izgalmas, érdekes eseménysorokban tárja fel napjaink egyik legégetőbb problémáját, a hivatástudat és az anyagi érdekek közötti erkölcsi ellentéteket.

Szilvási zárszavában azt írja: „E regény szereplői és szituációi egyaránt az írói képzelet termékei. Bármilyen azonosítást élő személyekkel vagy megtörtént helyzetekkel — a véletlen műve.”

Jómagam az ilyen véletlenségekben már régóta nem hiszek, és bizonyára olvasótársaim is osztják majd véleményemet.

Petőfi László

Beszélgetés dr. Andrásfalvy Bertalannal

Emberek, magyarok, közösséget kell alkotni!

A Széchenyi Társaság jól ismert előadássorozata keretén belül került sor október 3-án az óbudai Selyemgombolyítóban dr. Andrásfalvy Bertalannal, a néprajztudomány kandidátusának „Népi-nemzeti kultúránk jövője” című előadására. Az előadó rövidke egy órában kifejtette, hogy a magyar népi kultúra soha nem volt egy magasabb kultúra töredéke, csupán más fel-fogású és más stílusú. Ez a „más”-ság azonban csak azok körében lehet egységes, akik szorosabb emberi közösségben élnek. Az így kialakult különböző népi kultúrákról — a csángóktól a sárköziig — fejtette ki az előadó, hogy milyen erkölcsi, etikai összetartó erejük volt szemben a mai teljesítménycentrikus versengő életmóddal. Az előadás után a régi népi kultúra és a mai összefüggéseiről, a magyarság Európában lehetséges helyzetéről, helyéről beszélgettem az előadóval.

— *Ha a reformkorban az elkülönült népi kultúrákat akartuk összefogni, és ez akkor nem volt szerencsés törekvés, hiszen egyformaságra, elszűküléshez vezetett volna, akkor most viszont elengedhetetlenül szükségesnek tűnik a kárpát-medencei magyar népi kultúra összetartozását hangsúlyozni.*

— Ez igaz, de virágozzék, hozza különleges természet minden népi kultúra. Erre példa lehet az a finn megoldás, amely a tartományok különbözőségét hangsúlyozza, mert pontosan ez a különbözőség tartja meg Finnországot. Ha ez nincs, nem tartja meg saját arculatát, akkor betagozódik Európába és el fog pusztulni. Ezért minden népcsoportnak, minden népnek a saját egyéniségét kell megkeresni, amivel résztvehet abban a közös koncertben, ahol mindenkinek az a fontos, hogy ő is valamilyen szerepet töltsön be.

Amennyiben a mi népi kultúránk is külön-külön megőrzi a saját egyéniségét, akkor lehetünk csak mi is egy színfolt az európai palettán.

— *A mai merkantil szellemiség már teljesen el és lepusztította a népi kultúrákat, a népi etikus gondolkodást. Hova vezethet ez?*

— Tulajdonképpen könnyen elpusztulhatunk. Nem azért, mert a népi kultúrát elhagyja az emberiség, hanem mert azt a gondolkodást, amit a népi kultúra képviselt. Ha nem tudunk újra érzelmi életet adni az embereknek, el-szivárosodunk. Ha a nevelés reformjáról beszélünk, ne a komputereket, a számrendszereket tanítsuk meg első helyen, hanem tanítsuk meg az embereket az együttlét örömeire, az érzelmek kifejezésének közös örömeire, és akkor az motiválni fogja az egészséges lelkületű embereket, hogy akár a komputerekkel, akár más technikai új-donságok fejlesztésével foglalkozzanak. Mert egyelőre egyre kevesebb az emberek érzelmi életének az a megnyilvánulása, amely, mint mentálhigiéniai gyakorlat működik. Ahogy ez működött a népi kultúrában, a halottsi-ratástól kezdve a balladák éneklésén át a lakodalmakig. Ha ez a mentálhigiéniai gyakorlat nem működik, úgy az ember egyre intoleránsabb lesz, nehezebb tűri a „más”-ságot. Ez pedig politikai türelmetlenséghez is vezethet. De ezen túlmenően, ha az érzelmi el-szivárosodást nem tudjuk megoldani, úgy az emberiség egyre törékenyebbé válik, egyre jobban elállatiasodik.

— *Ha ez így van, akkor ugorva hazai tájainkra, és gondolva arra a demokratizálódási folyamatra, amely remélhetőleg tovább folytatódik, vajon az egyik sarkalatos kérdés az emberek elvesztett közösségi tudata hogyan tér-*

het vissza? És nem kis mértékben a faluközösségekre gondolva, arra a népi kultúrára, amely összetartotta őket.

— Az a tapasztalat, hogy közösséget csak együttművészkedés teremt. A közösséghez tartozás ugyanis nem a ráció kérdése, hanem az érzelmeké. Az érdekek nem kapcsolhatók igazán össze egy közösséget, de az érzelmek igen. Tehát ahhoz, hogy egységes közösségek legyenek, ahhoz az embereknek egészséges lelkületűeknek kell lenni, és ezt például a közös művészeti gyakorlás hozhatja létre. Az a kérdés, hogy egyszerű formákban az ember érzelmi életet élhet-e, amely aztán közösséget teremt. Ahhoz, hogy én magamat vagy másokat egy bizonyos érzelmi állapotba hozzak, ahhoz nem kell úgy hegedülnöm, mint David Ojtsztrahnak. Az más kérdés, hogy közösség nélkül nincs művészet, de művészet nélkül sincs közösség. És minden közösség egy sajátos tulajdonsági rendszert alakít ki.

— *És ha létrejön az a bizonyos közös Európa-ház, akkor mi csak ezzel a sajátos tulajdonsági rendszerünkkel foglalhatjuk benne el a helyünket?*

— Úgy van. Minden népnek, nemzetnek így nekünk is a legsajátosabb tulajdonságát kell hozzáadni a közös gondolkodáshoz, azt, amire rácsodálkozhat a másik, mert megtalálhatja benne a saját maga érzéseit is. Ehhez viszont elsősorban saját tulajdonságait kell kialakítani. A Kodály-módszert nem azért kell tanítani, hogy a gyermek az eleje kertilő kottát rögtön le-szolmizálja, ez tévedés. Kodály azt mondja, azért kell ezt a módszert tudni, hogy együtt tudjál énekelni a többiekkel. Mintha azt mondta volna; emberek, magyarok, közösséget kell alkotni. Ennek a közösségalkotásnak a

technikáját pedig már az iskolákban kell megtanítani, hogy később igénye legyen rá felnőttkorban.

— *Mi az elmúlt negyven esztendőben elvesztettük legjobb népi, nemzeti hagyományainkat, de még így is több maradt, mint egyes nyugati országokban. Ha viszont Nyugat-Európához akarunk csatlakozni, akkor ebbe a mi elrontott keleti országunkba — a korszakosuló érzelmi megnyilvánulásokra gondolva — nem a legrosszabb nyugatot hozzuk be? Kissé fonák helyzetbe kerülhetünk így, hiszen fennáll annak a veszélye, hogy elveszítjük még maradt népi hagyományainkat is.*

— Rengeteg nyugatnémet, holland jön Magyarországra, nem azért, mert olyan olcsón eszik, lakik, hanem mert sejt valamit, amit ő már elvesztett. Mi is elvesztettük, de nem olyan mélyen, hogy ne lehetne látni. Nem szükségszerű az, ha az egyik zsebünk üres, hogy után a mind a kettőnek tele kell lennie. Nem szükségszerű, hogy a nyugat-európai kultúra és műveltség rombolná a közösségi, népi értékeket. Hamis és túlzó kép, hogy minél elmaradottabb egy nép, annál nagyobb népi kultúrában él. Az igaz, hogy az értérendek felborulása együtt jár egy kapitalista gondolkodással, a ki kit győz le elvvel, tehát közösségellenes érzéssel. Ebből a szempontból joggal félhetünk attól, ha mi „kapitalizálódunk”, és népi kultúránk egy részét eldobjuk magunktól, akkor mi is érzelmileg tovább szivárosodunk. Vannak értékeink és azokat őrizni, óvni kell akkor is, ha Európához akarunk csatlakozni. Rajtunk áll, merünk, tudunk-e olyan iskola- és művészetpolitikát csinálni, hogy az embereket érzelmi szálak tartsák itt. Mert csak az érzelmek köthetik ide az embereket, hiszen itt soha nem lesz olyan jólét, mint nyugaton. Ha ezt nem tudjuk megteremteni, az ország ki fog ürülni vándor- és vendégmunkás nép leszünk.

Györfly László

FILMTIPP

Roger nyúl a pácban —színes, szinkronizált amerikai film

Oscar-díj az animációért

Ha egy filmről kiderül, hogy benne van Spielberg keze: kasszasiker. Ha egy másik filmről kiderül, hogy a Walt Disney Company készítette: kasszasiker. Am mi van akkor, ha egy filmről kiderül, hogy Spielberg keze is és a Walt Disney Company is benne van? Abszolút kasszasiker. Nos, ez történt az 1988-ban elkészített Who framed Roger Rabbit (Roger Nyúl a pácban) című filmmel, mely a világon készült rajzfilmek legdrágábbika. Csekély 45 millió dollárba került. Nemhiába került a film ennyibe. Ez az első olyan film, melyben a szereplő rajzfilmfigurák háromdimenziós térben mozognak.

Roger Nyúl fél év alatt közel 136 millió dollár bevételt hozott a gyártóknak, s rövid úton maga mögé utasította

Eddie Murphy (Amerikába jöttem) és Paul Hogan (Crocodile Dundee II) filmjét is.

A történet Los Angelesben játszódik, 1947-ben. Ezidőtájt az emberek és a toon-ok (cartoon magyarul rajzfilm) együtt élnek, ám éjszakára a rajzfilmfickók visszatérnek Toon-townba (Rajzfilmvárosba). Itt él Roger nyuszi is, akinek tudomására jutott, hogy a csodaszép (szintén rajzfilm) felesége, Jessica megcsalja egy ismert geggyárossal. Roger megbízza Eddie Valiantot, hogy szerezzen bizonyítékokat a flörtörlől. A magándetektív fotókat készít, s ezeket Rogernek adja. Másnap holtan találják a geggyárost. Ráesett egy páncélszekrény.

A nyomozással megbízott Judge Doom Rogert vádolja, s mivel gyűlöli a toon-okat, hát jó ürügy ez arra, hogy leszámoljon velük, s elpusztítsa őket,

Toon-town-nal együtt. Roger Eddie-hez menekül, s ezzel kezdődik a gyilkos hajsz, melynek tétje Roger és Eddie, valamint a rajzfilmvárosban élők (így például Miki egér, Donald kacsa és a többiek) élete.

Új sztár született. Roger Nyúl.

Méltó társa Miki egérnek és filmtörténelem többi, halhatatlan rajzfilmfigurájának.

A filmet az Intercóm forgalmazza.

Fejes Imre

KÓCOS

Zsófi apró, gesztenyeszemű kislány. Hatéves, a barátom. Saját ötleteket és egy egyéni világot mondhat magáénak.

— Tudod? — kezdte a minap, rám emelve fülkész tekintetét —, az én anyukám esténként mindig fáradt és sosenincs ideje. Pedig játszani vele a legjobb. A kishúgom még nem kéri rá, mert ő még tudod, csecsemő. A babáim sem érik anyát, mert én gyakran játszom velük, és a mese sem marad el soha. Körém ültem őket, a legkisebbet, a Kócos, a karomba veszem, azután indulok. Megmondjam hova? Hát egy olyan helyre, ahol én lehetek a Kócos, az anyukám pedig mindig ráér. Nevetgélhetünk, labázhatunk és még a nagyobb srácok sem mernek elkergetni. Ahol az én anyukám, meg mindenki anyukája többet lehet velünk, s ahol mindenkinek mindennap jut ideje a gyerekére. Ilyen ország talán csak az én mesémben van, de a babáimnak nagyon tetszik, ha beszélek róla. Ugye egyszer te is eljössz velünk?

— Hát persze — motyogtam zavaromban —, elmegyek.

Napok teltek el azóta. Gyengélkedem, nem meheitem még veled, kicsi Zsófi. De felépülök — addig a mamád is elolvashatja majd ezeket a sorokat —, azután hamarosan indulunk. Együtt.

„Önként adtuk meg magunkat, mégis...”

Reto(u)r túra Kőszegen át Szaratovig

„...azt hittük, Bajára visznek.”

1943. januárjában jutottunk el a Donig. Úgy tudom, itt 42 tavasza óta voltak magyarok. A 2. magyar hadsereg, amely több mint 200 km-es frontszakaszon védelmet látott el a folyó mentén. A mieink Orjol környékéről nyomultak előre, Voronyezs irányában, igen nagy veszteséggel. Tőlünk északra németek, délre pedig olasz csapatok alkották a védelmi vonalat — kezdi visszaemlékezését Stenger János, aki három és fél esztendő teltől hadifogságban, s ez idő alatt kétszer is járt a Szovjetunióban. Először, mint magyar katona, parancsra, második útjánál tehetetlen hadifogolyként, marhavagonban. „Mi trének — folytatja visszaemlékezését —, mindig a front mögött voltunk. Őt lóval, körülbelül 30 kilométerre a mindenkori tűzvonalától. Ennek is köszönhetem, hogy nem estem el már ott, 43 februárjában. — Jönnek az oroszok, jönnek, — hozta hírül egyik reggel egy előretolt emberünk. Menekülni kéne! — vetődött fel egyszerre szinte valamennyiünkben. Nem, nem! tiltakozott a káplárunk, menni csak előre lehet!

Egy kolhozistállóban volt a szállásunk. A faluban németek voltak, de ők már visszavonulóban. Mi meg nem vonulhattunk vissza, amikor egyszer csak megszólaltak az aknavető. Akkor bezeg egy trappban hátráltunk Osztrogorzsk irányába. Állandóan menetkészen. Volt amikor éjszakánként 70 kilométert is hátráltunk. Csak az élelmet vittük, minden mást elhajtítottunk. Parancsra vártuk az oroszokat.

Az altisztek elmenekültek, elvitték magukkal a lovak egy részét. — Ha ezek mennek, mi is megyünk — gondoltuk. De későn. Mint a hangyák lepettek el bennünket az oroszok. Nem bántottak, továbbmentek. Egy pécsi cimborámmal lelopóztunk a közeli faluba s lópokrócért civil ruhát cseréltünk. Megpakoltunk egy zsákot élelemmel, egyet a maradék lovak közül elkötöttünk, és irány! Hogy hova? Mi sem tudtuk, csak haza, haza.

— Sztoj! — hallottuk hirtelen — Kuda? Damoj! Igyi!... eddig egy kis közbjáték, de hagytak futni. Két napig jöttünk visszafelé, amikor magyarokból álló menekültcsoportba ütköztünk. Velük jöttünk azután tovább. Már magyar földön voltunk, amikor elhatároztam, megszököm. De nem. Nem ment az istenért sem! Kőszegnél estünk fogságba, illetve önként adtuk meg magunkat. — Nagyszombaton, 1945-ben volt. Összehajtottak mint a birkákat, azután Székesfehérvár irányába hajtottak dél felé. Noszlop község határában éjszaka a réten háltunk. (Áprilisban!) Székesfehérvárott a kórház épületébe kerülünk. Úgy 70 000 ember lehetett itt. Tíz napig tolmácskodtam, amíg a hazaszállítás megkezdődött. Legalábbis nekünk azt mondták, hogy irány haza! A 18. századdal 2 000 ember indult. Előtte kérték vágassuk le a hajunkat kopaszra. Ugyan miért? Marhaszállító vagonokba zsúfoltak, aztán irány! Ugy tudtuk Baján engednek el, mert oda is vonultunk be.

Temesvárig meg sem álltunk

Hogy a családomat megnyugtassam, Tolnán kidobtam egy levelet a vagonból, amin értesítettem őket a dolgom felől. Szekszárdon ráncsukták a vagonajtót, tökéletesen elzárva a tájékozódás minden lehetőségét. Temesvárig meg sem álltunk. Három napi veszteglés után, irány Szaratov. Itt lágerbe kerülünk. Gázvezetékhez ástunk árkot 120 x 80-as szelvényben. Napi 3 méter volt a norma. Ha megvolt, akkor kaptunk ennek fejében 20 dkg kenyérral többet. Kaptunk üres levest is, néha pár szem káposztát. Éhezünk, mint a farkasok. Pécsi cimborám a jobb fizikumú fiúk közé tartozott, vele mindig „kidobtuk” a normát. Szállásunk viszont nem volt valami hejde jó! Egy pinceféle odúban laktunk, hevenyészett deszkapriccsen aludtunk. Reggelente autóval vittek ki a távolabbi helyekre. Ha esett nem jötték értünk.

Agyonázva gyalogoltunk vissza, reggel kezdődött minden előlről. Minden egyes szakasz kiásásánál hazajutással kecsegtettek. Egyszer azután el is jött a nap. Bevagóniroztunk és elindultunk Nyugat felé. Azt hittük, most tényleg haza jövünk. Több órányi út után azonban: irány Észak! Az oroszul tudók megkérdezték, hova megyünk. Moszkvába — követ törni. Képzeld el 40 fokos hidegben téli ruha nélkül! Egy útépitésre kerültem.

Egy német orvos — maga is hadifogoly — gyengeségemre való tekintettel, később a 3. gruppába írt ki, ezeknek már nem kellett követ törniük (így nekem se). Itt egy orosz orvosnő segített. Egyik nap, nagy kocsis fűzlevesszót hozott, s megkérdezte — azért ő, mert ő beszélt németül —, ki tud kosarat fonni? Két osztrák gyerek jelentkezett, meg egy bogyzóló magyar, velem együtt. Másnap mindegyikünk kapott 20—20 embert, betanításra. Két hónapig tartott ez a munka. Itt — a három és fél éves fogságom alatt — először és utoljára, fizetést is kaptam. 28 rubelt. A harmadik hónapban

Moszkvába kerülünk, egy élesztőgyárba. Itt már jobb volt az ellátás, bár pénzt itt sem kaptunk. Őt gramm mahorka, 1 csapott kanál cukor volt a plusz. Jómagam a mahorkát mindig elcseréltem cukorért. Később melaszt loptunk, amit kenyérré cseréltünk el. Ez így ment 48 szeptemberéig.

— Mikor tudták meg, hogy fogságuk lejárt?

— Augusztus végén már rebesgették itt-ott, de mi nem hittük. Azután — egy szeptember eleji napon — eljött a pillanat. Újra vagonokba. SS-katona, csendőr, főtiszt nem jöhetett. Csak mi egyszerű katonák. Legalábbis tudomásom szerint. Debrecenben volt az első magyar város, ahol megálltunk. Itt kaptunk úti okmányokat, aztán ki-ki haza!

Stenger János 1948. szeptember 20-án három és fél év hadifogsággal a háta mögött érkezett haza Kakasdra. Feleségét és gyermekeit nem találhatta otthon, mivel időközben (1947. augusztus 21-én) kitelepítették őket. Hosszas levelezés után talált rá családjára, akiket hazatérésre kért. A család 712 napi — idegen országbéli hányattatás után — 1949. március 30-án ismét együtt lehetett. (Szívetmarkoló tortúrájukról, a Dátum augusztus 24-i számában olvashattunk.)

Bayer Béla

Mezőőrök, hegycsőszök

milyen következményekkel jár a lopás.

Volt a határban néhány csőszkunyhó, ahová zivatar, eső idején behúzódtak. Nemeszser esős időben a határban dolgozókkal megtelt a kunyhó, akik a közelben dolgoztak.

A csősz gyakorta vitte magával kapáját — főleg eső után —, hogy a dűlőúton lévő kátyukból az összegyűlt vizet leeresse az útmenti árokba és utána a kátyut behúzza földdel.

Ritkán fordult elő mezei lopás, sokkal ritkábban, mint napjainkban, amikor kint a határban is több helyen termelnek zöldséget. Mostanában gyakran előfordul, hogy kutyájukat a mezőn sétáltató kutyatartók szívesen húznak fel néhány szál vörös- vagy

fokhagymát, sárgarépát, petrezselymet, vágják le éró mákfejeket. Gyakorta gátlás nélkül teszik.

De annak idején más volt a szőlőkben is a helyzet. A hegycsősz ugyan csak járta a szőlőket, meghúzódoma a présházak mellett és figyelte, hogy megakadályozza a szőlőtolvajokat, a szőlőtolvajlást, mert ez bizony néha előfordult. Ha éppen állapotos aszszonyt látott, annak nem szólt, mert azt tartották, hogy az olyan „kévánatos”.

Elvéte lehetett hallani pince — présház — feltörésről, nem úgy, mint napjainkban. Törvény kötelezte a településeket, szőlőtulajdonosokat, hogy megbízható mezőőröket — csőszöket,

hegycsőszöket — alkalmazzanak. Emlékezetem szerint ezek az emberek tiszteletnek, megbecsülésnek örvendtek, és az emberek szerették őket. Ha a szőlőtulajdonos kint volt a pincéjénél, nem mulasztotta el, hogy meg ne kínálja egy pohár borral.

Apám is ezt tette annak idején. De elvéte fordult elő, hogy a szíves kínálás ellenére is egy pohárnál többet fogadott el. A mi hegycsőszünktől azt hallottam, nyitott szemmel és halló füllel kell területét járni, mert az ő munkája felelősségteljes.

Milyen kár, hogy még mindig vannak olyan területek — főleg városkörnyéki hobbikertek —, melyekre nem ügyel senki. Közömbösek a kiskertek bérlői is. Már a harmadik-negyedik kistermelő azt sem tudja, ki jár a közeli kis parcellán, s ott „tevékenykedik”, gyakorta nem munkával, hanem a termények munka nélkül való megszerzésével.

Gyermekkoromban — legalábbis itt Baranyában — minden faluban volt mezőőr, ahogyan mindenki nevezte: csősz. Szolgálatában közben vitte magával bőrtarisznyáját, melyen sárgaréz táblácska volt, rajta: mezőőr. Az írásbeli megbízás helyett ez volt az igazolás, melyet illet mindenkinek tiszteletben tartani. Munkaideje kötetlen volt. Így soha nem tudta senki, hogy nappal vagy éjjel járja a határt. Fegyvere nem volt, legfeljebb nyeles kisbaltáját vitte magával, mely egyúttal botozásra is alkalmas volt. Továbbá arra, hogyha az út mentén olyan cserje akadt, mely nem volt kívánatos, azt kivágta.

Nem állítom, hogy annak idején nem voltak olyan emberek, akik fel nem dobtak kocsijukra egy-egy vella takarmányt, vagy ne törtek volna le néhány cső kukoricát a lovaknak. Aztán csodálkoztak, amikor ott termelt a csősz és figyelmeztette az illetőt, hogy

Rádió, televízió

KOSSUTH RÁDIÓ

8.20: Sokszemközt az egészségről — ism. 8.50: Külpolitikai figyelő. 9.00—11.00: Napközben. 11.05: Postabontás. 11.36: Szép remények. Folytatásos rádiójáték Charles Dickens regényéből. 12.45: Világhírlap — Nemzetközi sajtószemle. 13.00: Klasszikusok délidőben. Kapcsoljuk a Magyar Nemzeti Galériát (Élő). A Rádiózenekar fúvósötösének hangversenye. 14.05: Poggyász — Tudnivalók utazóknak. 14.35: Dzsesszmelódia. Archie Shepp, Chet Baker és Lakatos Antal felvételeiből. 14.55: Alekszandr Tvardovszkij versei — ism. 15.00: „Ezredforduló” A Rádiószínház Dokumentumműhelyének műsora. Aki hűlen lett a földhöz. Maráz László dokumentumműsora Cserepes Ágostonról. 15.33: Klasszikus kórusmuzsika. 16.00: Tizenhat óra — Hírmagazin. 16.15: Muzsikáló természet. Pólingok. 16.20: Színi-tanoda. Zene a színházról. 17.00: A képviselő noteszéből. Raffai Ernővel beszélget Kapás Irén. 17.30: A Szabó család. 18.05: Láttuk, hallottuk, olvastuk. A zenéről. 19.15: Sportvilág. 19.40: Népdalok Szónyi Erzsébet feldolgozásában. 19.50: Beszélni nehéz. 20.00: A „modellváltás” vesztesei. Töprengések a közeljövő gazdaságpolitikai kétélyeiről. 20.30: Népdalkórusok, hangszerkettősök. 20.56: Budapesti Művészeti Hetek. Nyetocska Nyezvanova. Fjodor Dosztojevszkij regénytörredékének rádióváltozata. 22.00: Hírvilág. 22.30: Kapcsoljuk a 6-os stúdiót (élő). Népszerű dallamok — esti hangverseny. Kb. 23.35: Haydn: e-moll (Gyász) szimfónia No. 44.

PETŐFI RÁDIÓ

8.05: Rivaldafényben: A progresszív rock híres előadói. 9.05: Társalgó. Ötvenöt perc irodalomkedvelőknek. 10.05: Operettek kedvelőknek. Hervé műveiből. 11.05: Segíthetünk? — társat keresni... 11.40: Ki kopog? A Gyermekrádió műsora. 12.10: Asztali muzsika. 13.05: Popzene sztereóban. 14.00: Sokféle. Szórakoztató irodalmi magazin. 15.05: Csúcsforgalom (élő). 17.05: Kataposta. A Kölyökrádió levelező műsora. 17.30: Segíthetünk? Az Ifjúsági Rádió műsora. 18.30: Pop-regisztr. 19.05: Talpalávaló. 19.30: Daráló. Folytatásos ifjúsági történet — ism. 20.00: Bolond világ bohócái. Galamb Sándor összeállítása. 21.05: Történelem a könyvespolcon. Szabó Yvette könyvismertetése. 21.20: „Nótasó” — a rádióhallgatók kívánságaiból. 22.20: A régi magyar irodalomról — kezdőknek. A XVIII. század — 3. rész. 23.10: Sporthíradó. 23.20—0.14: Zeneközben a hallgató (élő).

BARTÓK RÁDIÓ

9.08: Szopránáriák. 9.31: Romantikus kamaramuzsika. 10.30: Szindbád utolsó utazása. Válogatás A szókimondás évada című antológiából. 10.52: Az English Concert Handel concerto grossókat játszik az Op. 6-os sorozatból. 12.05: Magyar művészek operafelvételeiből. 13.00: Beatrice egyik apródja. Epizódok Normai Ernő emlékezéséből. 13.45: Olasz madrigálok. 14.00: Magyar zeneszerzők. 14.39: Beverly Sills operaáriákat énekel. 15.00: Vörös muzsika. 16.05: Mendelssohn: Paulus — oratórium. 18.30: Na maternem jeziku. A Magyar Rádió szerbhorvát nyelvű nemzetiségi műsora Pécsről. 19.05: In der Muttersprache. A Magyar Rádió német nyelvű nemzetiségi műsora Pécsről. 19.35: Budapesti Zenei Hetek. Korunk zenéje (élő). Kapcsoljuk a Zeneakadémia nagytermét. Kb. 21.40: Régi fúvós muzsika. 22.00: Bernard Ladysz operaáriákat énekel. 22.30: A népdal Britten műhelyében — VI/2. rész. 22.51: Beszámoló az aarhusi fesztiválról. Sebestyén János műsora.

TV1

8.55: Képűjság. 9.00: Tévétorna nyugdíjasoknak. 9.05: Panoráma. 9.50: Teletotó. 10.00: Karl Böhm — egy karmester portréja. 10.50: Mozgató. 10.55: Képűjság. 17.00: Hírek. 17.05: Pannon Krónika. 17.15: Hírek német nyelven. 17.20: A pécsi körzeti stúdió német nyelvű nemzetiségi magazinja. 17.50: RTV Közösségszolgálat. 17.55: Szám-adás. 18.10: Betűreklám. 18.15: Nők a pult mögött. 19.05: Reklám. 19.10: Esti mese. 19.20: Reklám. 19.30: Híradó. 20.00: Reklám. 20.05: A korona ékköve. 20.55: Reklám. 21.00: Stúdió '89. 21.45: Menekülés az életbe. 22.25: Híradó 3.

TV2

17.00: Képűjság. 17.15: TV2. 17.45: BUMM!!! 18.00: Telesport. 18.25: Gyerekeknek! 18.48: TV2. 19.00: Gyermekkor. 20.25: TV2. 21.00: Híradó 2. 21.20: TV2. 21.45: Napzárta. 22.30: Egy férfi, egy nő és a gyerekek. Kb. 23.45: TV2.

SKY CHANNEL

6.00: Világ gazdasági hírek. 6.30: Európai üzleti hírek. 7.00: DJ Kat Show. Gyermekműsor rajzfilmekkel. 9.30: Super Password. Játékos showműsor. 10.00: Sullivanék. Filmsorozat. 10.30: Sky-krónika. Magazinműsor. 11.30: Gond-förtum. Tanácsadás. 12.00: Egy másik világ. Amerikai filmsorozat. 12.55: A Sky Text oldalai. 13.50: Változó világ. Filmsorozat. 14.45: Szeretni. Filmsorozat. 15.15: Fialat orvosok. Filmsorozat. 15.45: Rajzfilmek gyerekeknek. 16.00: Visszaszámlálás. Rockshow. 17.00: Eurosport.

SUPER CHANNEL

7.00: Hírek. 7.05: Időjárás-jelentés. 7.09: Üzleti hírek. 7.30: Hírek, időjárás-jelentés. 7.39: Üzleti hírek. 7.58: Időjárás-jelentés. 8.00: Egyveleg. Könnyűzenei koncertek, klipek. 15.30: Chart Attack. Brit slágerlista. 16.30: Hullámhosszon. Élő telefonos műsor. 18.30: Európa rockja. Fialatok, zene, divat. 19.30: Időlánc. Klasszikus akció- és sci-fi sorozatokból. 20.00: Hegyi kerékpározás. 22.00: Hírek, időjárás. 22.10: Hegyi kerékpározás. 0.10: Hírek, időjárás. 0.20: Egyveleg. 1.20: Időlánc. Tavalai klasszikus sorozatokból. 1.50: Egyveleg. 2.00: Műsorzárás.

TV5

16.05: Hírek. 16.10: Új világ. 17.10: Esély a daloknak. Varieté. 17.30: Konyhatütkök. Michel Oliver receptjei. 18.00: Számok és betűk. Játékos vetélkedő. 18.30: Pihenőidő. 19.00: Horgász-vadász magazin. 19.30: Hírek, időjárás. 19.40: Csillagó papiros. 20.00: Jelenidő. Dokumentumműsor társadalmi problémákról. 21.00: Sportmagazin. 22.00: Tv-híradó. 22.25: Időjárás-jelentés. 22.30: Te jó ég, kedd van! Aktuális társadalmi kérdések. 23.50: Kerevet. Interjú Christophe Malavoy színésszel. 0.10: Pirenée, Pireneos. Gazdaság és kultúra. 0.40: Műsorzárás.

SAT1

6.00: Jó reggelt a SAT1-gyel! 8.30: Hírek. Időjárás. 8.35: Közkórház. 9.20: Ház tartási ötletek. 9.30: Műsorelőzetes. 9.35: Szomszédok. Családsorozat. 10.00: Hírek, időjárás. 10.05: Tévébolt. 10.30: Utcai szerezénád. NSZK zenés film. 12.15: Vásárlási ötletek. 12.30: Szerencsekerek. 13.00: Tévétőzsde. 14.00: Műsorelőzetes. 14.05: Kimba, a fehér oroszán. Rajzfilmsorozat. 14.30: Szabadidős ötletek. 14.40: Közkórház. 15.30: Boldog napok. 15.55: Az arany lövés. 16.05: Bonanza. Westernsorozat. 17.00: Hírek. Időjárás. 17.10: Szom-

szédok. Családsorozat. 17.45: Műsorelőzetes. 17.50: Bumper körlete. Krimisorozat. 18.45: Híradó. 19.00: Szerencsekerek. 19.30: Cannon. Krimisorozat. 20.25: Időjárás. 20.30: Különleges osztály. Krimisorozat. 21.25: Hírek. 21.30: Szerelem és más bűntények. Amerikai filmvígjáték. 23.15: A nap hírei, sport, időjárás. 23.25: A profik. Krimisorozat. 0.15: Műsorelőzetes.

JUGOSZLÁV TELEVÍZIÓ

1. műsor: 8.10: Műsorismertetés. 8.15: Tv-naptár. 8.25: Hírek. 8.30: Tv-összerakódsdi — gyermekműsor. 9.00: Iskolai program. 10.30: Hírek. 10.35: Iskolai program. 12.30: Hírek. 12.35: Műsorismertetés. 12.40: Elmulasztották — nézzék! 15.05: Műsorismertetés. 15.10: Hírek. 15.15: Ráadás program. 16.30: Magyar híradó. 17.15: Tv-napló I. 17.35: Gyermekműsor. 18.05: Számok és betűk — vetélkedő. 18.25: Tudományos program. 19.10: Időjárás. 19.13: Rajzfilm. 19.30: Tv-napló II. 19.53: A mai sport. 20.00: Lottóhúzás. 20.05: Játékfilm. 21.40: Tv-napló III. 22.00: Jelzések — Kapcsolásos magazin. 23.30: Ráadás program. 1.30: Hírek. 1.35: A szerdai műsor ismertetése. 2. műsor: 16.55: Műsorismertetés. 17.00: Hírek. 17.05: Tv-naptár. 17.15: Iskolai program. 18.15: Zágrabi panoráma. 18.30: Szlavoniai és baranyai körzeti program. 19.30: Tv-napló. 20.00: Komolyzenei műsor. 20.45: Hírek. 20.52: Időjárás. 20.55: Második világháború — dokumentumsorozat. 21.40: Szórakoztató kedd. 23.10: A szerdai műsor ismertetése.

A Sky Channel, a Super Channel, a TV5 és a SAT1 műsorát részletesen közli a Telehold.

Szabad Európa Rádió keddi műsor

6.00: Kezdődik a nap. 8.00: Hírek. 8.10: Forgószínpad. 8.45: Nemzetközi sajtószemle. 9.00: Hírek. 9.10: Az élet megy tovább. 9.40: Történelmünk útja. 10.00: Hírek. 10.10: Periszkóp. 10.40: Figyelő. 11.00: Hírek. 11.10: Forgószínpad. 11.45: Nemzetközi sajtószemle. 12.00: Déli harangszó, hírek. 12.10: Földközben. 12.40: Nyugati folyóiratszema. 13.00: A Mai nap és műsorismertetés. 13.30: Nyitott szemmel. 13.40: Kelet-európai szemle. 13.50: Magyar lapokból idézünk. 14.00: Hírek. 14.10: Periszkóp. 14.40: Figyelő. 15.00: Hírek, műsorismertetés, délutáni revü. 16.00: Hírek. 16.10: Autórádió. 16.40: Hobby. 16.50: Párizsi magyar figyelő. 17.00: Hírek, műsorismertetés. 17.10: Forgószínpad. 17.45: Nemzetközi sajtószemle. 18.00: Hírek. 18.40: Kelet-európai szemle. 18.50: Magyar lapokból idézünk. 19.00: Hírek. 19.10: Emberek, művek, események. 19.40: A technika világa. 20.00: Hírek. 20.40: Könyvismertető sorozat. 21.00: Hírek, műsorismertetés. 21.10: Forgószínpad. 21.45: Nemzetközi sajtószemle. 22.00: A Mai nap késő esti kiadása. 22.30: Az élet megy tovább. 23.00: Hírek. 23.10: Emberek, művek, események. 23.40: A technika világa. 24.00: Hírek. 0.10: Nemzetközi sajtószemle. 0.25: Könyvismertető sorozat. 0.45: Műsorzárás.

Megrendelőlap

Megrendelem a DÁTUM c. napilapot

...példányban és kérem, hogy a következő címre kézbesítsék.

A megrendelő neve:.....

Címe: (város, kerület, utca, ltp. emelet, ajtó):.....

.....

.....

Az előfizetés díja egy hónapra: 200,— Ft,

negyedévre: 600,— Ft,

fél évre: 1200,— Ft,

egy évre: 2400,— Ft.

mely az előfizető személyét 1989. december 31-ig feljogosítja
díjtalan lakossági apróhirdetés igénybevételére.

Az előfizetési díjat a fenti címen nyugtával jelentkező
kézbesítőnek fizetem ki.

aláírás

A megrendelőlapot borítékban, bérmentesítés nélkül
az alábbi címre adják fel:
Vidéken: Postahivatal, helyben
Budapest: Hírlapelőfizetési és Lapellátási Iroda (HELIR)
Budapest, XIII. Lehel u. 10/a.

Két fronton a spanyolokkal szemben

Ma az utánpótlás, holnap a nagyválogatott méretik meg

A keselyű már nem csap le

Kedden és szerdán ismét vizsgálják a magyar labdarúgás, mégpedig nemcsak az első vonal, azaz a felnőtt válogatott, de a közvetlen utánpótlás is. Kedden 17 órakor a magyar és spanyol U-válogatott Székesfehérvárott (játékvezető az olasz Magni) a 6. csoportban először méri össze tudását Európa-bajnoki selejtezőn. Természetesen a szerdai vb-selejtező iránt nyilvánul meg nagyobb érdeklődés, 18 órakor a Népstadionban Magyarország—Spanyolország csoportrangadóra kerül sor az európai 6. csoportban (játékvezető a brit Courtney).

— Természetesen nemcsak a februári 90 perc eredménye izgat, de a november 14-i, benidormi visszavágó is foglalkoztat — mondta Tajti József. — Az ibériai együttes csoportunk harmadik résztvevője, Ciprus ellen 4 pontot szerzett, mi sajnos csak háromat. A legjobb nyolc közé jutásra csak úgy lehet reményünk, ha 3 pontot szerzünk a spanyolok elleni két mérkőzésünkön.

Idestova egy éve készül együtt a magyar 21 évesek válogatottja. Külső szemlélő mondhatja: nem lehet gond e két találkozó, hiszen a hazai együttes alaposan összeszokott már.

— Ha összeszokottságra adnák a pontot a futballban, akkor talán mi lennénk az esélyesebbek, de tudni illik: a spanyol válogatott csupa olyan fiatalból áll, akik a felnőtt első ligában edződnek odahaza. Ami az én játékosanyagomat illeti, különösebb panaszom nem lehet, de hadd jegyezzem meg: két „alapemberem”, László és Bordás sérült. Jovánt Bicskei Bertalan, az „A” válogatott szövetségi kapitánya a szerdai vb-selejtezőn veheti figyelembe.

Miért éppen Székesfehérvárra esett a választásuk, amikor színhelyet kerestek?

— A kerettagok jelentős része a Videoton labdarúgója, hozzájuk „igazítottam” a stadionválasztást, ugyanis ők szinte minden gyepetglát ismernek a sóstói pályán, és persze egymást is...

Tajti József elmondta, ha nem jön közbe váratlan esemény, sérülés, akkor a magyar utánpótlás-válogatott a következő összeállításban kezd: Petry Zsolt — Mónos Tamás, Szabó Zsolt, Bánfi János, Palaczkó János — Mária-si Zsolt, Horváth Csaba, Huzsák Zsolt — Kámán Attila, Csucsánszky Zoltán, Petres Tamás.

Hétfő reggel megérkezett Tatára Détári Lajos, az Olympiakos Pireus légiósa. A további két, Görögországban játszó magyar légiós, Boda Imre és Fitos József csak a délutáni athéni géppel futott be, majd a keret akkor vált teljessé, amikor Vincze István (Lecce) is csatlakozott társaihoz Olaszországból.

Détári formája optimizmusra ad okot, vasárnap két gólt lőtt bajnoki találkozón. A középpályás kicsit epésen megjegyezte:

— Hazatértem után mesélték, hogy az elmúlt héten Pireusban megrendezett tüntetésen Komora Imre technikai igazgató és az én menesztésemet követelték a görög szurkolók — mondta.

— Most hadd mondjam el „szemtanúként”: vasárnap roppant elégedettek voltak velünk! Ha jól megy a csapatnak, akkor az egekben vagyunk. Csak azt nem értem, hogy miért jutnak el Magyarországra mindig elferdítve a dolgok? Görögországban másként nyilvánítanak véleményt az emberek. Szó sem volt ellenünk irányuló tüntetésről. Pusztán azt rosszalották drukereink, hogy kikaptunk a Volostól. De hát ilyen a sport: egyszer fenn, egyszer lenn.

— És szerda este hogyan fogadják Détári játékát a Népstadionban? Mit tip-

pel, megfelel-e majd a nagy feladatnak a magyar válogatott?

— Én mindig azt mondom: a labda kerek. Papíron persze hogy nagyobb nevekből áll a válogatott. Ezen a szerdai találkozón mindenképpen győznünk illene. Erősen bízik abban, olyan lelkesedéssel küzdünk, amint tettük azt Belfastban, amikor 2—1-re vertük az északíreket.

Bicskei Bertalan szövetségi kapitány a hétfő délelőtti edzés után válaszolt néhány kérdésre.

Bár az volt a terve, hogy az északíreket elleni győztes csapaton nem változtat, a sérülések keresztülhúzták számításait. Melyik összeállításban jobb a hazai válogatott, vagy az, amelyikben Belfastban játszott, vagy az, amelyik szerdán lép fel a Népstadionban?

— Az is jó volt, de ezzel sem vagyok elégedetlen.

Mindig sok függ a légiósok formájától. Most mennyire kedvező e tekintetben a kilátás?

— Lekopogom, akiket eddig láttam, azok húzóemberek lehetnek szerda este.

Melyik volt — illetve lesz — a fogsabb feladat: idegenben nyerni az északíreket, vagy most megszerezni a két pontot a spanyolok ellen?

— Az nem volt egyszerű, de a szerdai 90 percnél sem lesz olyan mozzanata, amikor unatkozni fogunk.

Eddig négy vb-selejtezőn ült a kispadon, mindig más összeállítású csapat felett rendelkezve. A szerdai tizenegy már közelít az ideálishoz?

— Nem vagyok elégedetlen, de biztosan lennének terveim azokkal is, akik sérülés miatt most nem lehetnek velünk Tatán.

Ha a szívére teszi a kezét, és úgy válaszol arra, kijut-e a magyar váloga-

tott Olaszországba, akkor mi a válasza?

— Szívesen teszem a szívemre a kezem, de én most csak szerdára összpontosítok. A november 15-i, Sevillában sorra kerülő, spanyolok elleni második találkozó előtt kell majd feltenni ezt a kérdést.

Az eddigi négy selejtezővel összehasonlítva: elszántabb-e a hangulat a magyar táborban, mint korábban?

— Minden játékosom pontosan tudja, mekkora a tét. Azért készülünk, hogy valahogy mégis biztosítsuk a vb-döntős helyünket.

A spanyolok közül kiesett Emilio Butragueno. Ez a hír milyen hatást váltott ki Tatán?

— Sajnáljuk őt emberileg, de hát mi nem akartuk a sérülését. Mint ahogyan a spanyoloknak sincs közük ahhoz, hogy én hat fontos kerettagot nélkülözök.

Összeállítás?

— Kedden délben.

A spanyolokkal eddig kilenc alkalommal mérkőzött a magyar válogatott, amely eddigi négy vereségét úgy gyűjtötte be, hogy mindjárt az első 4 mérkőzésen kudarcot vallott! Az utolsó vereség időpontja: 1972. január 18., 0—1, Madrid.

Az azóta lejátszott öt további magyar—spanyol találkozón kétszer a most is rendezők diadalmasok voltak, három további erőpróba pedig döntetlenül végződött. Különösen kedvező a nyolcvanas évek mérlege. 1980. szeptember 24-én Budapesten ugyan 2—2-re végzett a két gárda, de utána 1981. április 15-én, Valenciában (3—0), majd 1984. január 18-án Cadizban (1—0) alapos hidegzuhanyban volt részük az ibériaiaknak. A legutóbbi csatán (1984. május 31., Üllői út, 1—1) felléptek közül Disztl Péter és Sallai Sándor játszhat szerdán újra, ők maradtak „hírmondónak” az akkori Mezey György-csapatból.

A magyar—spanyol találkozók összesített mérlege: 9 mérkőzés, 2 győzelem, 3 döntetlen, 4 vereség, 11—12-es gólkülönbség.

INNEN—ONNAN

Róma: Olaszországban a jövő évi labdarúgó világbajnokság előkészületei már a hetedik áldozatot követelték. Vasárnap elhunyt Livio Colombo (56) építómunkás, akit a milánói stadionban egy meghibásodott billenő tehergépkocsi zúzott halálra.

A milánói stadion az egyike annak a tizenkettőnek, ahol majd a 24-es döntő mérkőzéseit rendezik. Augusztusban Palermóban öten vesztették életüket, amikor a szél lesodorta egy felvonulási épület tetejét, szeptemberben pedig Torinóban halt meg egy építómunkás.

Sokak szerint a nagyszámú halálos áldozatnak a sietség az oka, amellyel a létesítményeket „fogadókész” állapotba kívánják hozni.

Bern: Csernai Pál lett a svájci labdarúgó első osztályban szereplő Young Boys új edzője. Az 56 éves szakember a svéd Tord Gripet (51) váltotta fel a kispadon. Csernai legutóbb, a

múlt év decemberéig a nyugatnémet Eintracht Frankfurtnál tevékenykedett. Pályafutása legnagyobb sikerét a Bayern München mestereként érte el, ahol 1980-ban és 1981-ben aranyéremre vezérelte az együttest.

*

Elkelt a magyar származású világhírű edző. A hír olvastán azon tűnődöm, hogy miután kijelentette: a magyar labdarúgásban is vállalna munkát, a pénz nem elsődleges szempont már, senki sem kereste meg Csernait, nyilatkozata, meditációja süket fülekre talált. Gyanítom, hogy a hosszabb ideje már Magyarországon tartózkodó, a végleg hatazerés gondolatával is foglalkozó Czibort sem lepték meg különösebb ajánlatokkal. Hiába no, a valódi profizmus megvalósítása egyelőre még a retorika szintjén létezik.

Veszélyben az NDK — NSZK sportegyhüttműködése?

A több tízezer keletnémet menekült ügye nemcsak az államközi kapcsolatokra, hanem a sportdiplomáciai együttműködésre is hatással lehet. Erre utalnak Klaus Eichlernek, az NDK Testnevelési és Sportszövetsége elnökének a kijelentései.

A sportvezető az NDK létrejöttének 40. évfordulója alkalmából rendezett díszvacsorán megjegyezte: „Bonn állandó bírálatai nem használnak kapcsolatainknak. Sajnos, az ellenünk folytatott kampányban a nyugatnémet sport több vezető tisztségviselője is tevékenyen részt vesz. Céljuk, hogy lejárássák az elmúlt 40 év szocialista építésének eredményeit. Szerintünk viszont az együttműködés alapja csak egymás szuverenitásának kölcsönös elismerése lehet.”

A Reuter hírgyűjtemény megjegyezte, hogy az idén több mint 45 ezer keletnémet állampolgár hagyta el az NDK-t. Arról, hogy hány élsportoló döntött a távozás mellett, még nincsenek megbízható adatok. Legutóbb Michael Regner úszóedző távozott Magyarországon és Ausztrián keresztül az NSZK-ba, s azóta Frankfurt közelében, az olimpiai bajnok Michael Gross egyesületében dolgozik.

Laczkó várja Mezey telefonját

Marad-e Bicskei,

vagy újra kötélnek áll Verebes?

Mezey György már napok óta itt-hon van, de nagy a csend körülötte. A tömegkommunikáció érdeklődése elől is elrejt magát, nem nyilatkozik terveiről felől. Holott tény, hogy az MLSZ elnöke, Dr. Laczkó Mihály megkereste, tárgyalt vele, ami után sejteni lehetett, hogy elássa a csatabárdot az MLSZ-szel szemben és visszavárhatja a magyar labdarúgásba.

— Tudom, hogy eléggé a színpalak mögött zajlottak le tárgyalásai Mezeyvel. Végülis legutóbb miben maradtak? — kérdeztük Laczkó Mihálytól tegnap délután fél három tájban.

— Abban, hogy ma (hétfő — a Szerk.) visszahív, de ideig még nem kaptam semmiféle hívást. Így még nem kerülhet pont az ügy végére. De remélem a spanyolok elleni kettős megméretés utáni héten már tisztázódik a kérdés, meg lesz a szövetségben az úgynevezett szakmai vezető.

— Nyílt titok, hogy Ön szimpatizál azzal a gondolattal, hogy esetleg Verebes visszatérjen a kapitányi posztra, de az MTK edzője kerek-percek kijelentette, hogy ő nem dolgozik semmi szín alatt Mezeyvel együtt. Bár sejtem: Önöknek egyáltalán nem szándékuk az, hogy két eltérő mentalitású, gondolkodású ember együtt, egymásra utalva ténykedjen.

— Jól látja! Mi azt szeretnénk, hogy Mezey az alapokkal, a közelebbi és a távolabbi jövővel foglalkozzon,

elméleti tudását kamatoztassuk a műhelyekben, különösen az utánpótlás-nevelés terén. Verebest pedig sajátos egyénisége, rátermettsége miatt a kapitányi poszton tudnám elképzelni. A szakmai alelnök, vagy szakfelügyelő, mindegy, hogy minek nevezzük és a kapitányság teljesen két különálló, egymástól független dolog.

— De, ha Verebes és más kapitányságra alkalmas edző sem pályáz, akkor aligha lesz harc Bicskei beosztásáért.

— Már levontuk a konzekvenciát a főtűkari pályázat sikertelenségéből, most úgy fest a helyzet, hogy az elnökség engem megbízott, hogy tárgyaljak a még betöltésre váró funkciókra alkalmas, rátermett emberekkel.

— Akkor most nem fordulhat elő az, hogy leszavazzák.

— Nem, nem most nem lesz ilyen.

— Úgy tudom Bicskeiről is változott a véleménye.

— Igen, méghozzá alapvetően. Szorgalmas, alapos koncepciózus embernek tartom. El tudom képzelni jelenlegi funkciójában.

— Mitől függ, hogy marad-e vagy sem.

— Mindenekelőtt attól, hogy mit produkál a csapat a spanyolok ellen két ízben is, valamint a görögök elleni barátságos mérkőzésen.

Bálint Gy.

TOTÓNYEREMÉNYEK

A Sportfogadási és Lottó Igazgatóság tájékoztatása szerint a totó 40. játékhetére 7 079 468 darab szelvény érkezett be. A nyereményalap: 37 846 836 forint. Ebből a jutalom 3 440 621 forint. Az I. és IV. nyerőosztályra egyenként 10 321 864 forint, a II. és III. nyerőosztályra egyenként 6 881 243 forint került felosztásra.

A nyeremények:

13 plusz egy találatos szelvény 4 darab, nyereményük egyenként 1 173 859 forint,

13 találatos szelvény 13 darab, nyereményük egyenként 485 735 forint,

12 találatos szelvény 449 darab, nyereményük egyenként 12 261 forint,

11 találatos szelvény 5430 darab, nyereményük egyenként 1014 forint,

10 találatos szelvény 39 094 darab, nyereményük egyenként 211 forint. A ki-fizetés időpontja: 20 000 forint alatt október 14-től, 20 000 forint felett október 18-tól.

Csökkent az érdeklődés

Lesz (de kell-e?) Sportszakszervezet

Két hét múlva, egészen pontosan október 25-én eldőli, megalakul-e a Sportszakszervezetek Szövetsége.

Dr. Borbély Attilát, a SZOT Sportszakszervezetek vezetőjét arról kérdezte az MTI munkatársa, hányan küldték el észrevételeiket, megalakul-e két hét múlva a Sportszakszervezet.

— Arról még korai beszélni, hogy létrejön-e a Sportszakszervezet. Ha a szeptemberi országos értekezleten meglesz a kellő létszám, akkor a tanácskozás alakulhat közgyűléssé válhat. Ez azt jelenti, hogy addig létre kell jönnie két-három tagszervezetnek. Eddig a Szeged SC és a hódmezővásárhelyi Metri-

pond jelentkezett. Az NB I-ben játszó 70 labdarúgó is jelezte, hogy szívesen tömörülne szakszervezetbe. De kérdés, az értekezletig megalakítják-e szervezetüket.

Más sportág képviselőit nem foglalkoztatja ez a lehetőség?

— A vívók megalakították a VÉSZ-t, azaz a Vívók Érdekképviseleti Szervezetét, de nem léptek tovább. Az indulásnál több érdeklődő is volt, akik azonban azóta nem jelentkeztek. Talán várakozó állásponton vannak, mert még nem látják a szakszövetségek és a szakszervezet jövőjét.

Kulissza

Tavaly, futballválogatottunk felejthető emléke, Görögország elleni barátságos mérkőzésén találkoztam először Sztratisz Nikolaidisz-szal. Nem kellett hozzá sok idő, hogy észrevegyem, nem mindennapi képességei vannak. Sármos, nagydumás, tájékozott, amolyan igazi „nyugati újságíró” típus. S hogy ez miért érdekes, éppen most?

Csak azért, mert a mai napig ő az egyetlen „hivatalos” forrás Athénban, aki — a Népsporton keresztül — a tudunkra adta, hogy Détári Lajos és Komora Imre után újabb magyar, Török Péter, az MLSZ nemrégiben leköszönt(?) főtűkára is az Olympiakosz Pireusz együtteséhez került. Mégegyszer mondom, vele kapcsolatos tapasztalataim alapján szent meggyőződés, hogy információi megbízhatóak, s amire ő felhívja a figyelmet, azon érdemes elgondolkodni.

A sportlapban többek között azt írja, hogy a görög szurkoló a világ legvégtelenebb hangulatú egyede, egy-egy győzelem után a fellegekbe emel, a vereségeket követően sárba tipor bárkit, legyen az világlklasszis játékos vagy mágius tulajdonságú edző.

S ha így van — tételezzük fel, hogy így van —, akkor nem irigylem Török Pétert. Mert — megint csak személyes emlékeimre hagyatkozva — ő túl jó ember az ilyesmihez. Ő nehezen vehető rá kétes értékű szerződésekre, nem köt titkos megállapodásokat, kiszolgáltatottak háta mögött, egyáltalán: a becstelenség távol áll tőle. S éppen ezért nem egykönnyen viseli, ha igaztalanul bírálják, ha egyszer fent, egyszer pedig lent ébred.

Tehát miért is kellett neki Európa egyik legviharosabb klubjához „igazolni” — másodhegedűsnek? Hiszen ahogy Nikolaidisz írásából kiolvastam, a csapatot változatlanul Komora tartja a kezében, s Török titulusa hiába vezető edző, csak a segéd szerepe jut neki.

Mondják: az ellentétek vonzzák egymást. Komorát is vonzza Török, gyerekkoruktól kezdve. Egy iskolába jártak, majd a Szombathelyi Haladás ügyvezető elnöke egyszer csak otthagytott csapat-paport, s a válogatott élére került Komora mester pályaedzőjéül szegődött. Amikor Komora megbukott, s a Honvéd tréner lett, ment utána ő is, megintcsak segítőknek. Most, harmadszor is követte őt. Rádásul olyan helyzetben, amikor após és vő kis híján a görög drukkeres martalékává vált — bizonyítandó, nem szívlelik őket igazán.

Féltem Török Pétert. Bár, nyilván nem kasszíroz keveset, vajon végiggondolta: megéri-e bonyolult, szövevényes érdekháló kellős közepén fércözni, s kitenni magát dühödt vádaknak, amelyek szemadói nem tudhatják, a főnökhez, s nem a beosztotthoz kellene címezni azokat.

Persze, lehet, hogy felesleges az aggodalom. Hogy Török Péter a lehető legjobb lapot húzta ki a pakliból, s nem bűnbaknak odahívott báb, hanem elismert szaktekintély válik belőle.

Egy biztos: most az egyszer örömmel eltekintenek az utólagos mellőngetéstől; lám, én már akkor is megmontam.

Bruckner Gábor

Lazaroni: „Találkozunk Itáliában!”

Váratlan, de annál tekintélyesebb vendég érkezett hétfőn Budapestre Sebastiao Lazaroni brazil labdarúgó szövetségi kapitány személyében, aki mostanában Európa nagyvárosait járja. Természetesen nem turistaként teszi mindezt. Érdeklődése középpontjában a világbajnoki selejtezők állnak, mert a dél-amerikai futballnagyhatalom legjobbjainak szakvezetője máris igyekszik felmérni: kik lehetnek csapata legszélyesebb ellenfelei a jövő évi olaszországi Mondialén.

— Mi már kiharcoltuk a továbbjutást, így maradt időm egy kicsit körülnézni a riválisok háza táján — nyilatkozta Lazaroni. — Legutóbb Karl-Marx-Stadtban jártam, ahol az NDK—Szovjetunió mérkőzést tekintettem meg.

Budapesten kire kíváncsi?

— Természetesen a magyar és a spanyol együttest egyaránt szeretném látni, mivel Önöket sem szabad leírni. A magyaroknak mifelénk a Puskás-féle aranycsapat óta változatlanul nagy a nimbuszuk.

Korábbi világhírű csapataikban olyanok szerepeltek, akik Braziliában,

tehát odahaza keresték kenyérüket. Ez a helyzet mára alaposan megváltozott, s válogatottjaik nagy részét idegenlégiósaikból verbuválják. A játékoskiáramlás mennyiben befolyásolja a hazai küzdelmek színvonalát?

— Azt hiszem, nem mondom újat azzal, hogy az olasz és spanyol klubok ajánlataival a mi egyesületeink nem tudnak versenyezni. A lehetőségeink közötti különbségre egyetlen példa: Braziliában öt év alatt keresi meg egy klasszisjátékos azt a pénzt, amit Európában egy idény alatt kap kézhez.

Kit tart esélyesnek a jövő évi világbajnokságon?

— Európában sok olyan válogatott van, amelyik akár a végső győzelmet is megszerezheti. Nekünk ezúttal nem jelent igazi hátrányt, hogy nem Dél-Amerikában rendezik a vb-t, hiszen játékosaink többsége olasz vagy spanyol egyesületekben, tehát az Önök kontinensén kergeti a labdát.

Mit tippel a szerdai magyar—spanyol összecsapásra?

— Kívánom, hogy kétszer nyerjenek, s találkozzunk Itáliában — mondta befejezésül Sebastiao Lazaroni.

Köszöntjük

GEDEON

nevű olvasóinkat

Gedeon talán héber eredetű név. Jelentése ez esetben: harcos, vágó, romboló.

A Gedeon ma már ritka név, akárcsak a belőle képzett, becéző Gida. (Lázár Gedeon színművész is utóbb Gida alakban használta nevét.) A név hajdani népszerűségét őrzi a Gedő családnév s az egykori Gedőudvar a régi Vas megyében. Különösen a kálmínista lelkészcsaládok használták szívesen az ószövetségi neveket, így kapta például Mészöly Gedeon, a jeles nyelvtudós is ezt a nevet, s e nevet viseli Szabó Magda Abigél című regényében a „Matula” református leánynevelő intézet igazgatója, Torma Gedeon is.

A Nap kél: 5.55 óraker
nyugszik: 17.08 óraker

A Hold kél: 15.05 óraker

Petőfit Kiskőrösön temetik?

Kiskőrös Városi Tanács Végrehajtó Bizottsága az alábbi nyilatkozat közlésére kérte az Országos Sajtószolgálatot.

Kiskőrös város lakossága nagy lelkesedéssel fogadta a hírt, hogy Barguzinban megtalálták Petőfi Sándor földi maradványait. A hír felröppenésétől eltelt idő óta a város és az ország közvéleményét is élénken foglalkoztatja: valóban a költő-e, s ha igen, hol lesz eltemetve?

A városi tanács végrehajtó bizottsága Kiskőrös lakosságának óháját tolmácsolva kinyilvánítja igényét arra, hogy amennyiben tudományos vizsgálatok egyértelműen bebizonyítják, Barguzinban Petőfi Sándor földi maradványait találták meg, a halhatatlan költő végső és örök nyughelye szülővárosa, Kiskőrös legyen.

A város lakossága és a város tanácsa a temetéshez erejéhez képest minden segítséget megad, de úgy érzi, ez a végső tiszteletadás nemcsak a szülővárosé, hanem az egész nemzeté.

Magyarország a II. világháborúban

„Magyarország a II. világháborúban” — ezzel a címmel rendez kiállítást 1990 tavaszán az István Király Múzeum. A Don-kanyari Emlékűt szervező bizottsága felkérése ösztönözte a történész munkatársakat arra, hogy elvállalják ezt a nagyarányú munkát. Mivel az utat, az emléküléseket fehérvári értelmiségiek kezdeményezték és szervezik, így a kiállítás is a megyeszékhelyen lesz, a múzeum történeti gyűjteményét bemutató, a közeljövőben megnyíló épületében.

A tervek szerint kizárólag magyar vonatkozású események és az ezt illusztráló anyagok szerepelnek majd, a bécsi döntésektől a Don-kanyari katasztrófán, a magyarországi harcokon keresztül a hadifogságba került százazrek életben maradt többségének hazakerkezéséig.

Már eddig is rendkívül érdekes dokumentumok, tárgyak, hadifelszerelések kerültek elő. A kiállítás elsősorban ezekre támaszkodik, a múzeumok anyagai csak kiegészítik ezt. Az István Király Múzeum felkérésére a megyei múzeumok vállalták, hogy a hozzájuk beérkező dokumentumokat gyűjtik, megőrzik, a kiállítás idejére átengedik.

A gyűjtőkör igen széles: levelek, levelezőlapok, igazolványok, újságcikkek, naplók, feljegyzések és visszaemlékezések egyaránt érdekesek lehetnek. Ehhez járulhatnak még a fotók és rajzok, jelvények, ruhák, a katonák által készített eszközök, a fronton vagy a hadifogságban.

Az István Király Múzeum továbbra is számít arra, hogy gyűjtőmunkáját megértéssel fogadja a lakosság. Lehet, hogy az utolsó pillanat ez, amikor még jelentős dokumentumok megmenthetők az enyészettől.

A Magyar Demokrata Fórum szegedi szervezetei a javaslattal fordulnak az ország MDF-szervezeteihez és tagjaihoz, hogy keressék föl lakóhelyük országgyűlési képviselőjét október 23-a nemzeti ünnepé nyilvánítása érdekében.

Lehetőleg személyes megkereséssel próbálják meggyőzni, hogy október 17-én kezdődő parlamenti ülésükön a nemzeti ünnepé nyilvánítás mellett szavazzanak. Legyen a szavazás nyílt és személy szerinti, hogy minden választópolgár lássa képviselőjének állásfoglalását.

Szomorú idő

Kedd estig folytatódik a túlnyomóan borult, párás idő, újabb esőkkel. Legfőképpen a Kisalföldön szakadozik föl kedden többször a felhőzet. Az északi, északnyugati szél főként a Dunántúlon gyakran megerősödik. A legalacsonyabb hőmérséklet 3 és 8 fok között, a legmagasabb kedden néhány fokkal 10 fok fölött alakul.

Távolabbi kilátások szerdától szombatig:

Eleinte szeles lesz az idő, a felhőátvonulásokból főleg keleten lehetnek még futó záporosók. Később a hajnali párásság és köd megszűnése után néhány óras napos várható. A legalacsonyabb éjszakai hőmérséklet eleinte 2 és 7, majd —2 és plusz 3 fok között alakul. A legmagasabb nappali hőmérséklet 9 és 14 fok között valószínű. Jelentős mennyiségű csapadék — legalább napi 5 mm — az ország területének 10 százalékán várható.

Valutaárfolyamok

Érvényben: 1989. október 10-től 16-ig

Pénznem	vételi	eladási
	árfolyam	100 egys. Ft-ban
angol font	9192,44	9761,04
ausztrál dollár	4557,66	4839,58
belga frank	146,25	155,29
dán korona	791,34	840,28
finn márka	1354,45	1438,23
francia frank	909,18	965,42
görög drachma a/b	34,94	37,10
holland forint	2730,14	2899,02
ír font	8203,92	8711,38
japán yen (1000)	407,44	432,64
kanadai dollár	4948,75	5254,85
kuvaiti dinár	19 553,64	20 763,14
norvég korona	833,33	884,87
NSZK márka	3082,34	3273,00
olasz líra (1000)	42,14	44,74
osztrák schilling	438,06	465,16
portugál escudo	36,30	38,54
spanyol peseta	48,65	51,65
svájci frank	3535,43	3754,11
svéd korona	898,08	953,64
USA dollár	5813,30	6172,88
ECU (Közös Piac)	6339,47	6731,61
jugoszláv dinár	14,55	—
csekk (10 000)/b	—	—

a) Vásárolható legmagasabb bankjegycímlet: 1000-es

b) Bankközi és vállalati elszámolásoknál alkalmazható árfolyam:

görög drachma	35,98	36,06
jugoszláv dinár	14,99	—
csekk (10 000)	—	—

A Magyar Népfőiskolai Társaság a Magyar Néppártnak a Népszabadság 1989. október 4-én megjelent népfőiskolai felhívásával kapcsolatban közzéteszi, hogy az elmentmond a Néppárt vezetésével kötött — korábban levélváltással is megerősített — egyezségnek.

A Magyar Népfőiskolai Társaság kinyilvánította, hogy a népfőiskolai mozgalom a hazai művelődési tradíciók folytonossága alapján pártoktól független és azok fölött álló, plurális szellemű, nemzeti mozgalom. A Néppárt vezetői elkötelezték magukat amellett, hogy bármilyen népfőiskolai tárgyú kezdeményezésük előtt konzultálnak a Társasággal.

A népfőiskolák tudomására hozzuk, hogy a Néppárt indítványáról csak a fenti közlésből értesültünk. A Magyar Népfőiskolai Társaság, mint a népfőiskolai mozgalom szervezete, a korábbi nehezebb politikai viszonyok közepette is meg tudta őrizni szellemi függetlenségét és eredetiségét.

Méginkább ez a kötelessége ma és holnap. Joggal várjuk el, hogy a Társaságnak ezt a törekvését mások is tiszteletben tartsák, különösképpen azok, akik a népi—nemzeti mozgalom örökségét ma is magukénak szeretnék vallani.

— Délután az egészséges életmód jegyében a Natúra bolt élelmiszerbemutatót és vásárt tartanak október 11-én 15 órától Pécsen az Ifjúsági Házban. A rendezvény vendége 17 órától Schirilla György, akivel a hosszú, boldog élet titkairól beszélgethetnek az érdeklődők.

Kinek a pénzével üzletel az SZTK

Befektetési céllal megvásárolta az első lakáskötvényeket az Országos Társadalombiztosítási Főigazgatóság. Az ide, a tervezettnél nagyobb bérikiramlás — a magasabb járulékok révén — mintegy 21—22 milliárd forintos bevételi többletet jelent a társada-

lombbiztosításnak, s ez lehetőséget kínál az ilyen akciókra is.

Most 4,5 milliárd forintért vásároltak váltakozó kamatú, 15 éves lejáratú lakáskötvényt, de tárgyalnak továbbiak megvételéről is. A befektetett pénz visszafizetéséért az állam vállal garanciát. A kötvényösszeg törlesztése hat év után kezdődik. Jövőre, az ide, befektetésért, 15,2 százalékos átlagkamattal számolhatnak, s ezt a pénzt ismét megforgatva — újrabefektetve — kivédhetik az inflációból adódó veszteségeket.

Kádár Jánosné nyilatkozata

— Kádár Jánosné, az MSZMP egykori elnökének özvegye az alábbi nyilatkozatot juttatta el az MTI-hez:

"Megdöbbenéssel értesültem a tömegtájékoztatási eszközökből arról, hogy néhai férjem, Kádár János nevét — megkérdésem és beleegyezésem nélkül — egy olyan társaság vette fel, melynek céljai, megnyilatkozásának formái ellentétben állnak Kádár János szellemiségével, politikai meggyőződésével. Felhívom a társaságot, hogy férjem személyiségi jogait sértő magatartással hagyjanak fel s a társaság nevéből a Kádár János nevére utalást mellőzzék. Tartózkodjanak továbbá attól is, hogy az általuk képviselt elképzeléseket olyanként tüntessék fel, mintha az Kádár János szellemiségéből táplálkoznék." (MTI)

Balesetek. A hét végén 139 személyi sérüléssel járó közúti közlekedési baleset történt. Ebből 12 halállal végződött, 60 súlyos és 67 könnyű sérüléssel volt.

M&M SZOFTVERHÁZ KFT

Az M&M Szoftverház Kft
a közeljövőben megnyitja
Szekszárdon számítástechnikai és
híradástechnikai szaküzletét:

- Számítástechnikai gépek; kisgéptől — nagygépig
- Számítástechnikai segédanyagok, leporellók
- Szakkönyvek
- Telex, telefax, fénymásoló, telefonközpont
- Híradástechnikai cikkek
- Szoftverkészítés — megrendelőink igénye szerint
- Szervizszolgáltatás
- Tanfolyamok szervezése, oktatási igény szerinti témában
- Bizományos tevékenység
- Ingyenes szaktanácsadás

Várjuk kedves ügyfeleinket!

Cím: 7100 Szekszárd,
Beloianisz u. 1—3. V. emelet (Pártház)
Telefon: 74/12-122

HIRDESSZEN POSTAI FELADÁSSAL!

Kedves Olvasó! Ha kitölti ezt a szelvényt, borítékba teszi és feladja címünkre:

DÁTUM RT. 7100 Szekszárd, Bajcsy-Zsilinszky u. 7.

három napon belül olvashatja hirdetését (fizetés utólag, kiküldött csekkünkön).

Megrendelő neve:.....

Címe:.....

Megjelenés napja:.....

Hirdetés szövege:.....

.....

.....

.....

.....

.....

APRÓHIRDETÉS

Egy darab 9 éves és egy darab 8 éves kanca és egy darab másfél éves csődör csikó eladó. Érdeklődni: Várdomb, Római u. 12. Vass

Biohumuszgillszta előnyös feltételekkel, OTP hitelre is kapható. Érdeklődni: egész nap, Tolna Alkotmány u. 48. Telefon: 74/40-300/25 munkaidőben.

Mazda 626 GLX 2000-es 4 éves, újszerű állapotban eladó, vagy balatoni telekre, vagy faházra cserélhető. Eladás esetén Lada, Zastava cserét beszámítok. Telefon: 72/24-683 16 óra után.

Életjáradékot fizetek balatoni ingatlanért, vagy pécsi családi házért. „Viktória 247114” jellegre a pécsi Sallai úti hirdetőbe.

Commodore 64 személyi számítógép és mágneslemez egység olcsón eladó. Érdeklődni a 74/13-603-as telefonszámon 18 óra után.

A bonyhádi ingatlanközvetítő ajánlatából:

Eladó:

Bonyhád: Áron alul 6 szobás, 2 konyhás családi ház, kis kerttel.

A Fáy ltp-en 2 és fél szobás, összkomfortos lakás.

Zombán: 80%-ban elkészült családi ház. Szoc. pol. kölcsön igénybe vehető.

Aparhanton: 130 m²-es, új központi fűtéses családi ház. Esetleg lakásra cserélhető.

További tájékoztatás: Kiss Sándorné ingatlanközvetítő Bonyhád, Bacsó u. 31.

Dátum Lap- és Könyvkiadó ajánlata!

V. Horváth Mária:

Vadászszakmánya — nemcsak vadászoknak

— Politika és vadászat? — Vadászerkölcs és vadász-erkölcstelenség? — Volt-e helyenként jog és törvény-típrás? — Kik vadásztak? — Mire és hogyan? — Kik nem vadásztak? — Hatalom és sport? — Természetvédelmi horror? — Kor-körkép és kór-körkép

Persze, sok-sok feddhetetlen vadással is találkozhatnak.

A Dátum című szabadelvű napilap olvasói már megismerkedhettek a sorozattal. A hamarosan megjelenő könyv még közzé nem tett riportokat és véleményeket is tartalmaz.

Postai utánvétellel küldjük megrendelőinknek.

Ára: 58,— Ft

Megrendelhető:

Dátum Lap- és Könyvkiadó,

7100 Szekszárd, Bajcsy-Zsilinszky u. 7.

INNOMARK
Marketing-Tanácsadó Fejlesztő
Vállalat

innogram
Marketing Szervező GM.

INNOMARK

Reklám Irodája

1073 Budapest, Osváth u. 11.

Tel.: 1-220-902

Marketing kommunikációs szolgáltatásaink:

Akciós kiadványok tervezése — generál kivitelezése
— prospektus, gépkönyv, szórólap, tájékoztató nyomtatvány stb. tervezése, nyomdai reprodukcióra alkalmas másolóeredetű kivitelezése, nyomdai kivitelezése

Naptárak

— fali-, plakát-, asztali-, agenda-, zsebnaptár

Grafikai tervezés

— vállalati imaga kialakítása, formálása, embléma — védjegy — levélpapír, boríték és bármely reklámcélú kiadvány tervezése

Tipográfiai tervezés reklámfotó formatervezés

— csomagolástechnikai kivitelezés

— csomagolóanyagok és termékek

Szítanyomó tevékenység

— meghívók — névjegyek — üdvözlők — öntapadós matricák (papír — textil — selyem — alufólia — víztiszta fólia — polivinil alapanyagokból; bármilyen méretben)

Sales promotion

— kerámia — üveg — bőr — műbőr, stb. reklám

ajándéktárgyak

VÁLLALKOZUNK

bérmunkára,

önálló tevékenység végzésére,

tőkével társulunk közös

tevékenység beindítására.

Szociális Foglalkoztató

7100 Szekszárd, Rákóczi u. 19.

Tel.: 74/15-103

Hirdetését telefonon is feladhatja

Pécs (74) 41-580

Szekszárd (74) 16-277

Dombóvár (74) 66-779

Paks (75) 11-173

Tolna (74) 40-476

Gerjen (75) 37-060

DÁTUM

Lassú víz pártot mos

Az idők szavára átalakított közmondásnak, úgy gondolom, megmaradt az az előnye, hogy továbbra is igaz. Mert akik eddig félték az elvtelen kompromisszumok lehetőségétől, most maguk láthatják, hogyan találja meg helyét, szerepét az, aki tanulhatott színésznőtől, vagy az, aki nevéhez méltóan nagy szeretne lenni. A legkönnyebb ugyanis kinevezni Madárfejű Lajcsikát férfitudósnak, viszont másnap már ő követeli meg, hogy aki ad magára, csórt szereltesse a szájára.

A legszomorúbb, hogy az önbizalomhiányban szenvedő reformszárny még ma sem tudja, milyen árat fizetett azért a néhány rongyosra harapott küldöttigazolványért, amely mellette nem szükségszerűen, csupán kényelemből lendült a magasba. S eközben még megható fabulát is hallgattak a párt jövőendő elnökétől arról, mit mondott az az egy tőkés a munkahelyi pártszervezetekről, s hogy a sokat és méltán kárhozott Horthy-rendszer ne legyen jobb, mint a holnap Magyarországa. (Arról már nem szól a fáma, hogy élt-e a kipécézett kapitalista a 60–70–80-as évek üzemi háromszögeinek Bermudájában, ahol mindig eltűnt a felelősség...)

Mindez egy-egy csepp a tengerben, amely most — akárcsak Petőfi idején — föltámadott. Egyelőre azonban nem tesz egyebet, mint leüleptíti a bennerekedte végvényeket, amelyek bomlásukkal tovább fertőzik az amúgy sem mindig csillogóan tiszta vizet. Ez a víz azonban most már egy új pártot mos, amelyet másra, többre, jobbra kívántak sokan. Ha így halad, ha ennyi engedményt tesz, alighanem csupán lábjeget lesz a történelemben...

Töttös Gábor

Orvosi Nobel-díjasok

Michael Bishop és Harold Varmus kapta meg az ideig orvosi Nobel-díjat, a „retrovírusos onkogének celluláris eredetével” foglalkozó tudományos munkájáért. A Nobel-bizottság indoklása szerint a két tudós felismerése nagymértékben elősegítette a daganatok kialakulásában szerepet játszó folyamatok megismerését és fényt derít arra, hogyan alakul ki és működik egy rákos sejt. A felfedezés óta már több mint negyven különféle onkogént sikerült azonosítani.

Az Agrárreformkörök Egyesülete

Veszélyben az élelmiszerellátás

Napjainkban egyre nyilvánvalóbbá válik, hogy a magyar gazdaság súlyos válságban van. Belpolitikai stabilitásunk egyik utolsó pillére — a kiegyensúlyozott élelmiszerellátás — is veszélybe került. Ezért mindannyiunk részére sorsdöntő kérdés, hogy a politikai csatáknak a magyar agrárgazdaság ne váljon áldozatává! Indítványozzuk, hogy az összes érdekelt politikai párt, egyesület részvételével jöjjön létre a háromoldalú politikai tárgyalásoktól függetlenül működő, agrárügyekben illetékes nemzeti kerekasztal, mely lehetőséget biztosíthatna a részleges vagy teljes közmegegyezésre. A falu népéért, a mezőgazdaságban dolgozó emberekért, a nyugdíjasokért, a fiatalokért és a magyar ember kenyéréért érzett felelősségtől indítva felhívjuk a pártokat és az egyesületeket, hogy vegyenek részt a nemzeti agrárkerekasztal tárgyalásain.

Időzített hulladék

Több mint 5 tonnányi növényvédőszer-maradékot és göngyöleget ástak elő a talajból a Nyírmadai Állami Gazdaság területén. A gazdaság vezetői önként jelezték, hogy még 1962-ben — részletes jegyzőkönyvvel is dokumentálva — helyezték el itt a nagy mennyiségű veszélyes hulladékot. Most, az akkor munkát végző — ma már nyugdíjas — dolgozók segítségével keresték meg a vegyi anyagot. Mivel a csomagolóanyag megakadályozta a nagyobb arányú kimosódást, a talajszennyezés nem lépi túl a határértéket. A vegyi anyagot felszedték és biztonságos, ellenőrzött körülmények között, átmeneti tárolóba szállították.

A közelmúltban országos felmérés kezdődött a megyei Növényegészségügyi és Talajvédelmi Állomások, valamint a területen illetékes KÖVIZIG-ek együttes munkájával. A szakemberek tájékozódni akartak az állami gazdaságokban, mezőgazdasági termelőszövetkezetekben, hogy hol áshattak el hasonló módon, lejárt szavatosságú vagy megmaradt növényvédőszerkelet, göngyöleget, illetve tartanak-e raktáron ilyen anyagokat. A felmérést a tervek szerint még idén befejezik. Amennyiben tisztázható, ki ásta el a hulladékot, köteles pénzt biztosítani a további munkára. Ha nem bizonyítható, ki helyezte el ezeket az anyagokat, a MÉM és a KVM közösen dönt, hogy a két minisztérium milyen arányban viselje a kiadás, elszállítás költségeit.

Ne feledjék: holnap reggel Nap TV az I. csatornán 6–fél 9-ig!

fotó: czakó

Reszeljék újra az adókulcsot!

A parlament műszaki-gazdasági modernizációs csoportja közleményt adott ki arról, hogy a reform-, a mezőgazdasági, a kulturális, az ipari, a vállalkozási, az építési és közlekedési, valamint a terv- és költségvetési bizottsággal együtt kialakította az adótörvény 1990-re tervezett módosítására vonatkozó javaslatát. Ennek lényege az alábbi elvekben foglalható össze:

— jelentősen kell csökkenteni az adóterheket mind a lakossági, mind a vállalati szférában, mert a jelenleg túladóztatott magyar társadalom nem viselne el a további adóterheket;

— az adótörvények módosítása során a jövedelemcentralizáció és az adókulcsok mértékét úgy kell megállapítani, hogy az elősegítse a vállalkozásbarát gazdasági környezet kialakítását, a műszaki haladás gyorsítását;

— az adórendszer harmonizálási programját oly módon kell végrehajtani, hogy az a reálszférában nagyobb aktivitást, a jövedelemtermelési lehetőségeknek pedig maximális mozgásteret biztosítson. E hároméves program koncepciójának hatású fő intézkedéseit nem szabad két-három évvel elodázní, hanem azt 1990-ben végre kell hajtani.

A képviselők konkrét javaslataikban rámutattak azokra a lehetőségekre is, amelyek biztosítanák a költségvetési terhek fedezését.

A képviselők és a bizottsági elnökök részletekbe menően megvitatták a törvénymódosítás tervezetét, és javaslataikat eljuttatták az Országgyűlés reformügyi ad hoc bizottságához és az állandó bizottságok elnökeihez.

Pánik Peruban

Vámpír-denevérek

Peruban az elmúlt hetekben 123 ember életét oltották ki veszett denevérek — jelentette az El Nacional című limai lap vasárnapi számában. A vámpíroknak is nevezett szárnyas emlősök harapásával a központi idegrendszeret bénító vírust juttattak az emberi szervezetbe. Edmundo Punag Lozo perui parlamenti képviselő szerint a denevérek Manu tartományban 330 személyt haraptak meg, köztük igen sok gyermeket. A lakoságon pánik lett úrrá, az emberek hovatovább saját árnyékuktól is kezdenek félni — mondta. A képviselő kérte az egészségügyi minisztériumtól, hogy haladéktalanul küldjön orvosokat és 500, veszettség elleni szérumot a vámpírdenevérek sújtotta vidékre.

Az FKGP az MSZP-ről

A Független Kisgazda-, Földművelés- és Polgári Párt abban a reményben fogadja a Magyar Szocialista Párt megalakulását, hogy hasonlóan a régebben megalakult pártokhoz, hamarosan bejegyzett pártként fog működni, és elődjétől eltérően hitelt ad azoknak a szavaknak, amiket a neve tartalmaz.

Holnapi
számunkban
olvashatják,

ki oszt

a KIOSZ-ban